ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4983 ՅՈՒՆԻՍ 27/10 ՅՈՒԼԻՍ 1902 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4983

درعليه‌ده غلطه‌ده ﴿آره‌ولك﴾ غزته‌سى اداره‌خانه‌سه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նարտաճեանի խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 ղրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 ֆրֆ.
» » » վեցամսեայ 20 »
Ծանօթ. փոխադրական փաստի փոխ կ'ընդունուի 115 ղրուշի փոխը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Տագնապալի ո՛ եւ է խնդիր չկայ քաղաքական աշխարհին մէջ: Տէրութիւնները իրար մեծարելու զգացմամբ տոգորուած են: Արդէն Անգլիոյ վեհապետին Թագադրութեան հանդէսներուն առթիւ ամէնքն ալ բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ ղրկած էին Լոնտոն. կարծես տիեզերական եղբայրակցութեան եւ համաշխարհային միութեան ժամադրավայր մը դարձած էր Մեծին Բրիտանիոյ մայրաքաղաքը, ուր թէպէտ որոշուած Թագադրութիւնը տեղի չունեցաւ Լէտուարտ Թագաւորին վերահաս հիւանդութեանը պատճառաւ, բայց ատով հանդերձ տեղի ունեցած աշխարհախումբ համախմբութիւնը ցոյց տուաւ թէ բոլոր տէրութեանց միջեւ եղած յարաբերութիւնները, գէթ արտաքին երեւոյթով, խիստ բարեկամական են:

Անկէ քիչ առաջ իրար մեծարելու քաղաքականութիւնը բազմաթիւ փորձեր տուած էր արդէն. օրինակի համար, Գերմանիոյ կայսեր ամերիկեան մեծ Հանրապետութեան ըրած դարպասները, իր եղբօրը Ռուզվէլթ Նախագահին ղրկելը, իր նոր մարտանաւը անոր աղջկան կնքահայրութեամբ մկրտելը, փոխանակուած սիրալիր հեռագիրները, Մեծն Ֆրետերիկի եւ Ուաշինկթընի արձանները փոխադարձաբար իրարու ղրկելու խոստումները, Ռոշամպոյի արձանին բացման առթիւ Ֆրանսական պատուիրակութեան մը Մ. Նահանգները մասնաւոր հրաւէրով մը երթալը, եղած համակրալից ընդունելութիւնը, Մարթինիքի աղէտին առիթով բոլոր վեհապետներէն, նոյն իսկ Վիլհէլմ Բ. կայսեր կողմէ Ֆրանսայի արտայայտուած ցաւակցական զգացումները: Կը թողունք յիշել Ֆրանսական հանրապետութեան Նախագահ Պ. Լուպէի Ռուսիոյ կայսեր տուած այցելութիւնը, Սպանիոյ Թագաւորին չափահաս հռչակման ու Թագադրութեան պատճառով դարձեալ բոլոր տէրութեանց ներկայացուցիչներուն մէկ վայրի մէջ (Մատրիտ) գումարման պարագան, որոնք ամէնքն ալ միեւնոյն բանը կը ցուցնեն, այն է ընդհանուր ձգտումը մէկզմէկ յարգելու, պատուելու եւ իրարու հետ քաղցր ներդաշնակութեամբ ապրելու, գոնէ արտաքուստ կամ երեւութապէս:

Իսկ այժմ ալ կը ծանուցուի ահա թէ Իտալիոյ Թագաւորը՝ Վիքթոր Էմմանուէլ Գ. Պէրլին ու Բեդերսպուրկ պիտի երթայ այցելելու Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ կայսրերուն եւ թերեւս նաեւ Բարիզ՝ Ֆրանսայի Նախագահին: Աւելորդ է ըսել որ միեւնոյն առեն կը յայտարարուի նաեւ թէ Զարն ալ այժմէն իսկ խոստացեր է եղեր փոխադարձ այցելութիւն տալ Իտալիոյ Թագաւորին, նոյն իսկ Հռոմի մէջ, ուր երբեմն կը զգուշանայ Աւստրիոյ կայսրը՝ Ֆրանց-Եոզէֆ, չնայելով թէ Երրեակ Զինակցութեան անդամ է, այսինքն՝ Իտալիոյ դաշնակից, մինչ Զարը գլխաւոր անդամն է այն միւս Զինակցութեանը, որուն դէմ կանգնելու համար միայն կեանք առած է Երրեակը: Հետեւապէս, բաւական նշանակալից է երկու հակընդդէմ Զինակցութեանց անդամներուն իրարու տալիք այցելութիւնը, ըստ այնմ որ կը ծանուցուի:

Բայց զարմանալու շատ բան չկայ այստեղ. զի ինչպէս որ Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ վեհապետները առանց իրարու այցելելու կրնան դաշնակից մնալ մէկ մէկու, նոյնպէս Վիքթոր Էմմանուէլ Գ. Թագաւորը ու Նիքոլա Բ. կայսրը կարող են իրարու այցելել առանց իրարու դաշնակից ըլլալու: Նոյն բանը կրնայ պատահիլ նաեւ Պ. Լուպէի ու Երրեակ Զինակցութեան կրտսերագոյն անդամին միջեւ, քանի որ այժմ իրարու նկատմամբ փոխադարձ մեծարանքի սիւքն է որ կը փչէ:

Իսկ թէ այդ քաղցրաբոյր սիւքը գործնական ի՛նչ արդիւնք պիտի ունենայ, դեռ ոչ ոք գիտէ: Միայն գիտցուածն այսքան է թէ Պէրլինի լրագիրները կը գրեն թէ Իտալիոյ քաղաքագէտները թող չկարծեն որ իրենց Թագաւորին Պէրլին տալիք այցելութեան ծախքը Գերմանիոյ ագարակատէրերը ու պարտիզպանները պիտի վճարեն. այսինքն ըսել կ'ուզեն թէ Իտալիոյ կառավարութիւնը թող չյուսայ որ պիտի կարենայ իր վեհապետին այս ուղեւորութեան շնորհիւը մաքսային նպաստաւոր պայմաններ ձեռք ձգել Գերմանիայէն, ի վնաս գերման ագարակատէրներու եւ պարտիզպաններու:

Եւ եթէ աս խօսքը կը լսէ Իտալիա բուն իսկ Գերմանիայէն որ իր Նախասիրած դաշնակիցն է, ի՜նչ աւելի նպաստաւոր արդիւնքներ ուրեմն կը յուսայ ձեռք բերել Ֆրանսայէն ու Ռուսիայէն, որոնց քաղաքական հակառակորդն է այսօր, քանի որ դաշնակից է անոնց թշնամի Զինակցութեանը: Ասիկա ալ իր գիտնալիքն է: Զի ինչպէս Պ. Տէլքասէ ըսաւ Ֆրանսայի Խորհրդարանին մէջ, անշուշտ Իտալիա ինքը ամէնէն աղէկ կը հասկնայ Իտալիոյ գործերը ու շահերը: Ու միթէ իրօք այդպէս չէ՞: Ո՞չ ապաքէն գրեթէ կիսով չափ գրաւած է Ֆրանսայի բարեկամութիւնը ու անոր շնորհիւը իր ելմտական վարկը չոխած, առանց դադրելու դաշնակցելէ անոր հակառակորդ Զինակցութեանը, եւ ո՞չ ապաքէն շահած է նոյն ինքն Պ. Տէլքասէ, որ յատենի ֆրանսական Խորհրդարանին կը յայտարարէ թէ «Իտալիոյ քաղաքականութիւնը իր կնքած դաշնակցութեանց պատճառաւ, ոչ ուղղակի եւ ոչ անուղղակի կերպով չէ ուղղուած Ֆրանսայի դէմ:» Եւ այս յայտարարութիւնը լսելով Ֆրանսայի երեսփոխանները, ծափահարութեամբ կը պատասխանեն, առանց խորհելու կամ հարցնելու թէ ուրեմն ինչո՞ւ Իտալիա վերանորոգեց իր մասնակցութիւնը Երրեակ Զինակցութեանը մէջ, որու գոյութեան պատճառը նոյն իսկ Ֆրանսան զսպելու միտումն է:

Այդ պարագային մէջ, Իտալիոյ քաղաքագէտները չեն որ իրենց ըրածը չեն գիտեր: Ընդհակառակը հիանալի ճարտարութեամբ կը խաղան անոնք իրենց դերը, որու նորագոյն մէկ արարուածը պիտի ըլլայ Զարին ու Լուպէ նախագահին ղրկել իրենց երիտասարդ Թագաւորը: Հետեւապէս, եթէ խաբուող մը կայ, ան ալ Ֆրանսա է, որ ամէն միջոց բանեցուց չորս տարիէ ի վեր շահելու համար Իտալիան, կամ գէթ բաժնելու համար զայն Երրեակէն, ու այժմ որ չէ յաջողած, ելեր իր արտաքին գործոց նախարարին բերնով կը յայտարարէ թէ Իտալիոյ քաղաքականութիւնը իրեն (Ֆրանսայի) դէմ ուղղուած չէ: Եւ այրած սրտի չոր մխիթարանքի տեղ ծառայող այս յայտարարութեան վրայ, Ֆրանսայի երեսփոխանները ծափահարելու չափ առաջ կ'երթան իրենց ինքնախաբութեան մէջ, որուն վրայ իրենց ծաղրը չեն կրնար զսպել անշուշտ Իտալիոյ դիւանագէտները, իրենք իսկ հիանալով իրենց խաղցած դերին այսքան յաջողութեանը վրայ եւ տեսնելով թէ ի՛նչպէս Ֆրանսայի Խորհրդարանը հալած իւղի պէս կը կլլէ իրենց հնարքները: Բայց հոգ չէ, փոխադարձ յարգանքի քաղաքականութեան ժամանակն է հիմա:

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

ԽՄԲԱԳՐԻ ՄԸ ԲԱՐԵԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Ծաղիկի խմբագրութիւնը, Արեւելքի 4963րդ թիւին մէջ գրած երկտող գիտազգիրս իմաստէն խուրշելով եւ մանաւանդ ատոր խորագրէն օգտուելով, հաճած էր իր 368րդ թիւին մէջ իմ հասցէիս ուղղել շատ շնորհալի եւ պերճ լեզուով կարգ մը քոմփլիմաններ, որոնք բարեբաղդաբար չեն կրնար համնիլ մինչեւ ինծի: Ազնուականութիւն մը կը փայլի մանաւանդ [illegible] անունիս եւ մականունիս յիշատակութեան մէջ, որ զարմանալիօրէն կը հակասէ Ծաղիկի ծրարներուն վրայ փակցուած հասցէիս բառերուն: Փոյթ չէ սակայն, բաւական է որ մենք սովորութիւն չունինք հայհոյելու եւ հայհոյած չենք, ոչ ալ փողոցային կամ ստոր եւ կամ անշնորհք լեզու գործածած: Ուշիմ եւ անկողմնակալ ընթերցողները արդէն գտան ցին թէ ո՛վ է այդ անտրակելի լեզուին գործածողը, եւ արդէն գիտենք թէ հայհոյանքը կամ աղարտանքը կը սկսի հո՛ն ուր փաստերը կը սպառին եւ ապացոյցները կը վրիպին: Յիշելով հանդերձ է. Զօլայի «Դօղօչ»ը, մենք կը սիրենք կէտ առ կէտ հետեւիլ Շ. Բօզանի հետեւեալ խորհուրդներուն. «Անտարբեր եղէք բոլոր այն բաներու մասին որոնք ոչ լսուելու արժանի են, ո՛չ գիտուելու, ո՛չ ալ կարդացուելու: Թողէք որ խօսին, տպագրուին կամ արտագրուին ա՛յն ախմարութիւնները՝ որոնք այնչափ զօրեղապէս կը գրուին այնքան աղկաղկ գլուխներ, մինչեւ իսկ անգիտակ եղէք այդ բաներուն գոյութեան: Ձեր մտածումին ու ձեր սեւեռութեան առարկայ ըրէք վեհ բաները միայն, որոնք եւեթ կը շահագրգռեն զձեզ ու ձեզի կը վերապահեն լայնածաւալ հորիզոններ:»

Թէեւ Արեւելքի վերյիշեալ թիւով մեր գիտողութիւնները տարբեր հասցէի ուղղուած էին, սակայն քանի որ Ծաղիկի լրագրի խմբագրութիւնը, իբր երրորդ անձ դատապարտօրէն կը միջամտէ՝ առանց կարենալ որոշելու իրաւացին անիրաւէն, կեղծը՝ ճշմարիտէն, քանի որ, կ'ըսենք, ճշմարտութեան անձնաւորում, անկեղծութեան տիպար նկատած է ու նկատել տալ կ'ուզէ իր Թղթակիցը. կ'ուզենք գիտնալ տալ, ինչպէս իմացանք պաշտօնական աղբիւրներէ, թէ վաւերական չէ այն տեղեկագիրը որ երեւցաւ Ծաղիկի 347 եւ 348 թիւերուն մէջ, երբ Կարնոյ Գաւառ. Ժողովի դիւանին կողմէ Վսեմ. Պ. Եղեանցի եւ Կ. Պոլսոյ Լնձոմակալութեան ուղղուած, Սանասարեան վարժարանի տեղափոխման մասին: Կը հրաւիրենք այս առթիւ Ծաղիկի խմբագրութիւնը, որ եթէ չուզեր հաւատալ մեր խօսքին, հաճի այդ թիւերուն մէջ հրատարակուած եւ իր 356րդ թիւով իբր վաւերական համարած գրութիւնը բաղդատել պաշտօնական բնագրին հետ: Այդ բաղդատութենէն պիտի յայտնուի թէ այդ կրկին գրութիւնները համանման, համապատասխան չեն իրարու, աս գերազանց պատճառով որ հրատարակուածը ծրագրային վիճակի մէջ հաւաքելով հաղորդուած է Պոլիս, մինչդեռ նոյն ժողովը քննութեան բովէ անցուցած չէր, ոչ ալ բարեփոխած: Ի նկատի առնելով միւս կողմէ, Ծաղիկի Կարնոյ Թղթակցին արգահատելի վիճակը, կը խնայենք իրեն եւ չենք ուզեր մանրամասնութիւններու մէջ մտնել... միայն առ այժմ գիտնալ պիտի տանք թէ երբ հայերէնի ուսուցիչ իրեն համար աններելի է լեզուային կոշտ սխալներ ընել: Առէք Ծաղիկի 363րդ թիւը, բացէք 2րդ էջը, որուն 5րդ սիւնակին մէջ պիտի կարդաք.

Կուսակալութեան անցեալ եւ ներկայ տարիներու ոչխարաց համարողութեան բաղդատական ցուցակէն կը տեսնուի որ...» Արդ, մեր նախնիք համարողութիւն ըսելով կը հասկնային թուաբանութիւն եւ կամ ազգահամար, ազգաբանութիւն, մինչդեռ մեր խեղճի հայկաբանը ըսել կ'ուզէ ոչխարահամար, թէեւ իր գրածէն կը հասկցուի պարզապէս, en bon arménien, ոչխարներու թուաբանութիւն!!! Աւելի օգտակար չըլլա՞ր որ փոխանակ կոչերէն վեր ելլելու եւ ուրիշներու վստահութիւնը չարաչար գործածելու եւ կամ շահագործելու, իր ուսուցչական պաշտօնին մէջ զարգանալու աշխատի, եւ այլն:

Ա. Ն. ԹՈԹՎԱՅԵԱՆ

Կարին, 15 յունիս

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂ ՄԸ.— «ԺԱՔ ՎԱՐԼԷՅ»

(Տես երէկի թիւէն եւ վերջ)

Այս հանդէսներուն ու ընտանեկան խօսակցութեանց միջոցին է որ կեղծ մարքիզը կ'իմանայ թէ Պէրթէնի դրամարկղին մէջ ի պահ դրուած է ծովակալին 800,000 ֆրանքը—ի՜նչ փորձիչ բան՝ իրեն պէս ընչաքաղց, իրեն պէս նենգաւոր սրիկայի մը համար—եւ այս միջոցին է որ առիթ կ'ունենայ իր աճպարարի, քսակահատի ճարպիկ մէկ շարժումով դրամարկղին բանալին շորթել գանձապահ Ժաք Վարլէյի գրպանէն՝ անոր հետ սաք խօսակցութեան մը բռնուելով:

Ժաք, իր հիւանդ մօրը քով երթալու համար, հանդէսէն կանուխ մեկնելու պարտաւորուած՝ վերջին անգամ կ'իջնէ աչքէ անցընել դրամատան դրասենեակը, դրամարկղը, եւայլն: Ամէն բան հոն է, ամէն բան ապահով է, կղպուած, ամուր: Հոն է հաւատարիմ պահապանը, Պաթիսթէն, որ արթուն աչքերով կը հսկէ դրամարկղին վրայ: «Վստահ եղիր դուն, Պ. Ժաք, ես աղէկ հոգ կը տանիմ, դուն գնա՛, հանգիստ ըրէ, կ'ըսէ ան»

Ժաքի մեկնելէն քանի մը վայրկեան յետոյ, [illegible] պահապանին սենեակը կը մտնէ կեղծ մարքիզը եւ Ժաքի գրպանէն գողցած բանալիով կը բանայ դրամարկղը, 800,000 ֆրանքի պանքատոմսերը կը գրպանէ, եւ... մեկնելու պահուն, պահապանն է կ'արթննայ: Մարքիզը՝ Ժաքի ձայնը կեղծելով՝ կ'ըսէ թէ բան մը մոռցած է եւ թէ առնելու եկած է:

Բայց գող մարքիզը դեռ չմեկնած՝ ուրիշ դրանէ մը (երկաթեայ դուռ մը՝ ուրկէ գացած էր Ժաք) գիշերային հսկողութիւն մը ընել կուգայ դրամատէրը՝ Գլօտ Պէրթէն: Անոր ձայնէն կ'արթննայ Պաթիսթէնը եւ խարխափելով՝ կ'երթայ կը գոցէ այն դուռը՝ ուրկէ մարքիզը պիտի ելլէր: Այսպէս, մինչեւ որ Պաթիսթէն ճրագով կը վերադառնայ, երկաթեայ դրան առջեւ դէմ առ դէմ կուգան դրամատէրն ու իր շնորհալի փեսացուն, Մարքի տը Մօնժերպուա՞ն կամ մագնիսացնող Տօքթօր Սաղանը կամ, որ նոյն է, հռչակաւոր քսակահատ Պօսքօ: Կատաղի կռիւ մը կը մղուի երկուքին միջեւ. Գլօտ կը ճանչնայ մարքիզը, որ չճանչցուելու համար անոր ձեռքի ճրագը կը մարէ, գիրկընդխառն կռիւը կը շարունակուի, Գլօտ Պէրթէն կ'ընկճուի, գետին կ'իյնայ, եւ իր գլուխը երկաթեայ դրան զարնուելով՝ մահացու վէրք մը կը ստանայ եւ հոգին կ'աւանդէ՝ հաւատարիմ Պաթիսթէնի գրկին մէջ:

Կարեւոր պարագայ.—Մարքիզը պանքատոմսերը գրպանելէ եւ դրամարկղը կղպելէ ետք, աղմուկ լսելէն շփոթած՝ բանալին ձեռքէն կը ձգէ, եւ մութին մէջ չի կրնար գտնել:

Այս պարագան, ինչպէս եւ Պաթիսթէնի տուած տեղեկութիւնը թէ Ժաքն էր որ գիշերը դրամարկղին քով եկաւ, կատարեալ ու զօրաւոր ապացոյցներ կը նկատուին հարցաքննիչ դատաւորին համար թէ Ժաքն է գողը, Ժաքն է մարդասպանը...:

Պէրթէն ընտանիքին բոլոր անդամներուն վկայութիւնը առնուելով՝ Տիկ. Պէրթէն ու փեսացուն ընտանեաբար Ժաքին [illegible] են. Մօրիս Պէրթէն երկմտութեան մէջ է, բայց խղճովը կը վկայէ թէ Ժաք մարդասպան ու գող չկրնար ըլլալ: Իսկ Ժաննը Պէրթէն, որ կաթոգին կը սիրէ Ժաքը, այդ առթիւ կ'արտայայտէ իր բուռն սէրը՝ [illegible] ու վշտէն ընկճուած Ժաքին յայտնելով թէ զինքը միայն կը սիրէ, թէ չի՛ կրնար ըլլալ որ Ժաք ոճրագործ մը ըլլայ—այսպէս կը վկայեն իր անմեղ աղջկան սիրտն ալ, խիղճն ալ:

Բայց ի՛նչ օգուտ համակիրներու այս խօսքերէն ու խղճի ձայներէն, քանի որ ամէն ապացոյց կ'ամբաստանեն Ժաքը, եւ նոյն իսկ ինքն ալ... կը խոստովանի իր կրկնակ ոճիրը: Հո՛ս է ճշդիւ թատերախաղին ամէնէն կարեւոր, ամէնէն հետաքրքրական եւ յուզիչ կնճիռը:

Ժաք անմեղ է, աս յայտնի է, եւ նոյն իսկ իր սիրոյն՝ Գլօտ Պէրթէնի դագաղին առջեւ այնքան սրտաբուխ ու [illegible] արցունք կը թափէ որ դատաւորն ու բոլոր ներկաները կատարելապէս համոզում կը գոյացնեն իր անմեղութեան մասին:

Բայց հապա ինչո՞ւ 2 բանալին որ միշտ Ժաքի քով կը գտնուէր ու գողութեան միջոցին դրամարկղին մօտիկ, աթոռի մը տակէն գտնուած էր: Ժաք ինքզինքն ալ կ'ամբաստանէ, կը խոստովանի...

Ինչո՞ւ, սակայն, ինչո՞ւ այս խոստովանութիւնը, քանի որ գիտենք թէ ինք չէ գողը, ինք չէ ոճրագործը:—Անոր համար որ Ժաք՝ կասկածելով թէ Գլօտ Պէրթէնի զաւակը Մօրիսն է բուն յանցաւորը, չուզեր մատնել իր բարերարին, իր տիրոջը զաւակը: Ա՛յնքան երախտիք վայելած է անկէ, որ թշնամանք կը համարի անոր յիշատակին՝ յայտնել թէ Մօրիս միայն կրնայ ըլլալ գողը, Մօրիս միայն կրնայ գործած ըլլալ ոճիրը, քանի որ նոյն գիշերն իսկ, դէպքէն առաջ, խաղի մէջ կարեւոր գումար մը կորսնցուցած ըլլալով՝ դրամ գտնելու համար հօրը, մօրը եւ Ժաքին դիմած էր ու մերժուած, քանի որ այդ դրամը խնդրելու միջոցին, անխորհուրդ խօսք մը հասած էր բերնէն՝ թէ «այս մերժումին վախճանը աղէտալի պիտի ըլլայ»:

Այս պարագաները կշռելով՝ Ժաք համոզուած է թէ յանցաւորը Մօրիսն է, մանաւանդ որ Մօրիս ինքզինքը պաշտպանելու չափ կորով ցոյց չի տար:

Եւ, գերագոյն զոհողութեամբ մը, իր բարերարին յիշատակին ի յարգանս, եւ չուզելով անոր զաւակը, անոր անունը, առաքինի յիշատակը ոճրագործութեան ամօթով մը աղարտել, «Ես եմ յանցաւորը» կ'ըսէ, եւ դատապարտութեան վճիռը տրուած առենն իսկ, չըսեր թէ Մօրիսի վրայ կը կասկածի,—հակառակ իր քրոջ աղերսալից թախանձանքին, հակառակ պաշտպան փաստաբանին թելադրութեանց:

Ու Ժաք կը դատապարտուի, կը բանտարկուի: Այն առեն, իր մայրը մեռած, քոյրն ալ կը մնայ անոք անպաշտպան, եւ իրենց տունն ալ ծախու կը հանուի: Տունը գնողն է ծովակալ Գառոլեազ, որ առաջին օրէն ուխտած էր այս ոճրին գաղտնիքը եւ Ժաքի անմեղութիւնը երեւան հանելու համար ոգի ի բռին աշխատիլ: Իրա՛ւ ալ, Ամերիկա կը ճամբորդէ, բուն մարքի տը Մօնժերպուայի մահուան վկայագիրը եւ ուրիշ վաւերաթղթեր ձեռք բերելով կը դառնայ:

Այս միջոցին, Միս Բէդդի, որ մինչեւ այն կեղծ մարքիզին ազդեցութեան ներքեւ գրեթէ կամքէ զուրկ գործիք մըն էր, կ'ընդվզի եւ իր սենեակէն, ուր զինքը բանտի կը պահէր մարքիզը, փախչելով՝ կ'երթայ իր ջախջախիչ վկայութիւնը տալ բոլոր ոճիրներուն համար զորս գործած էր իր կարծեցեալ եղբայրը, Մարքի տը Մօնժերպուա:

Դատական պաշտօնեային առջեւ ամէն բան կը պարզէ Միս Բէդդի. մարքիզ ըսուածը անունով հռչակաւոր քաղաքախաբդիր Պօսքօն է, որ Ֆրանսայէն Ամերիկա գացած է, հոն Տօքթ. Սաղան անունով՝ ապրած է այնպէս անձեր իբր ենթակայ ունենալով մագնիսացումի փորձեր կատարած եւ ուրիշ անխոստովանելի արհեստներ ի գործ դրած է՝ ապրուստ գտնելու համար: Հոն ճանչցած է Միս Բէդդին՝ զոր իր ենթականերէն մէկն ըրած է: Ժամանակ մը ետքը, Միս Բէդդի, որ եղած է բուն հարազատ Մարքի տը Մօնժերպուա, անոր հետ կը փախչի պանդոկէն: Տօքթ. Սաղան կ'իմանայ, կը հետապնդէ փախստական զոյգը, կը գտնէ, կը սպաննէ երիտասարդ Մօնժերպուան, անոր հագուստը, դրամն ու վաւերագրերը կ'իւրացնէ եւ նորէն իր կամքին հլու հպատակ ընելով Միս Բէդդին՝ կը բերէ Ֆրանսա, իբրեւ մենամոլիկ հիւանդ դարմանել տալու պատրուակով:

Վերջաբա՞նը, հանգոյցը այս յուզիչ տաղին, որ անընդհատ ելեկտրացումի՝ մէջ պահեց հանդիսականները...:

Խաբեբայ մարքիզը կը խայտառակուի եւ արդարութեան ձեռքը կը մատնուի: Ժաք բանտէն կ'ազատի եւ իր սիրականին հաւատարիմ Ժաննի հետ կ'ամուսնանայ: Ժաքի քոյրն ալ, Օր. Ջէզէդ Վարլէյ, կ'ամուսնանայ Անտրէ Նամժիի հետ, փաստաբան մը որ Ժաքի պաշտպանութիւնն ստանձնած եւ, դժբաղդ օրերուն մէջ, արգահատող՝ կարեկից գտնուած էր Ջէզէդին ու մօրը: Մօրիս կը զղջայ իր ծոյլ ու խեւ ընթացքին, եւ կը խոստանայ աշխատութեամբ փոխարինել իր անցեալը: Տիկին Պէրթէն, ինքն ալ կը հասկնայ չարաչար կերպով սխալած ըլլալը, բայց, ալ ո՞ւշ էր, պատիւ, հարստութիւն դիրք, ամէն բան կորսուած էր եւ այս միջոցին վերյուշումը կ'ունենայ իր անցած կեանքին, տարին վարքին ու ծագումին: Ծովակալ Գառոլեազ, որ ամէնուն համար վեհանձն ու առաքինի վերաբերում մը ունեցած է, պաշտպանած է անմեղն ու զրկեալը, հետապնդած է արդարութիւնը երեւան հանելու, ինչպէս Տօքթ. Մոլոնքին ալ իր կարգին նոյնը ըրած էր, երջանկութեան գերագոյն շեշտով մը կը փակէ տրամին վերջին արարուածը. «Մաղթե՛նք որ արդարութիւնը կարողի աչքով երեւան հանելու նպաստողները Աստուած վարձատրէ»:

Մնակեան Թատերախումբին այս առաջին ներկայացումը յուսացուածէն աւելի յաջող եղաւ իր ամբողջութեան մէջ, եւ դերասաններէն մէկ քանին մանաւանդ գնահատելի երեւցան. Պ. Պ. Պէնլէմէճեան եւ Զօպանեան յաջողակ էին, Ֆէհիմ էֆ. շատ բնական դեր մը կատարեց. Տիկին Բնար եւ Տիկին Մաքի անթերի էին: Միւսներն ալ աւելի կամ նուազ գոհացուցիչ կերպով նպաստեցին ընդհանուր յաջողութեան:

Ս. ԳԱԻԹԵԱՆ

ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Ա. ԱԼՊՕՅԱՃԵԱՆԻՆ

Ազգային Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցին ընդարձակագոյն քննադատականին մէջ, իմ ալ՝ նոյնին մէջ գրած Սակառանիս համար քանի մը տող գիտողութիւններ ըրած էիք խծբծելով: Եւ որովհետեւ սխալ մը գտնելու չէիք յաջողած—եւ խնկերնիդ ալ չէր հասներ—քննադատութենէ տարբեր բան մը ըրած էիք, ջանալով տարբեր մեկնութիւններ տալ շատ պարզ գրուածքիս եւ այսպէս մէկ քարով երկու թռչուն զարնել: Ձեր նպատակն էր նախ բան մը քննադա-

---

[illegible] (42)

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏԸ

ԺԳ

Երբ աւազակը տեսաւ որ իր առջեւ գտնուողը կին էր, ձեռքի քարաբինը վար դրաւ, իր լայնեզր գլխարկին վրայ, եւ յամրաբար գնաց իր տեղը նստաւ կրակին քով, առանց զբաղելու ներս մտած անձով:

Պահ մը լռութիւն տիրեց, զոր առաջին անգամ խզեց ներս մտնող կինը:

—Մալօ, ըսաւ, չե՞ս ճանչնար զիս:

—Եթէ չճանչնայի, քարաբինս վար կը դնէի՞:

—Այսպէս ճանչցար զիս եւ առանց բան մը ըսելու ինծի, կռնակդ դարձուցիր, աշխատութեամբ զբաղելու համար:

—Օրիորդ, այս աշխատութիւնը իմ հարստութիւնս է, աւազակի մը հարստութիւնը. իմ քարաբինս, գնդակներս եւ բազուկներս, ահա՛ այսուհետեւ իմ միակ տէրերս ու պաշտպաններս: Անոնք չարաչար չպիտի գործածեն իմ դիւրահաւանութիւնս եւ իրենց խոստումները չպիտի դրժեն: Հիմա կոյր չեմ ալ եր, որովհետեւ շահ չարտադրեր, այլ սրախ կ'ելլեմ, անշուշտ մարդորսութեան. եթէ վատօգտ սպանեմ, գէթ կրնամ երէ մը ձեռք անցընել: Այսուհետեւ, ձեր աւազակները յաղթական ելլեն կամ պարտուին, իմ փոյթս չէ բնաւ:

—Մալօ, զղջացի՛ր. քու բաղդդ իմ ձեռքերուս մէջ է. մի՛ մոռնար այն յարգանքը, որ ինծի կը պարտիս: Իմ բարիքներս արհամարհելով՝ բարկութիւնս կը հրաւիրես քու վրադ, որ ինչպէս յայտնի է քեզ, անողոք բարկութիւն մըն է:

—Գիտեմ, օրիորդ, ըսաւ աւազակը, ծաղրական ժպիտով մը, թէ ի՛նչ կ'արժէ քու առատութիւնդ, բայց յարգանք, ատիկա է որ չեմ ըմբռներ: Անոնք որ ինքզինքնին չեն յարգեր, իրաւո՞ւնք ունին յարգանք սպասելու ուրիշներէն: Դալով ձեր բարիքներուն, արդէն իսկ զիս վարժեցուցած էք անոնցմէ հրաժարելու. ուրեմն ձեզի պահեցէք զանոնք, ինչպէս մինչեւ հիմա պահեցիք. ձեր խոստումներուն ալ պէտք չունիմ, որոնց չեմ հաւատար ալ եւս: Իսկ ձեր սպառնալիքներուն ի պատասխան, օրիորդ, մահ ըրէք ըսածիս, որմէ պիտի կրնաք օգտուիլ: Ահա՛ տարիէ մը ի վեր, վայրի կենդանիներու պէս առանձին կ'ապրիմ անտառներուն խորը, գողութիւններ եւ աւազակութիւններ գործելով, երբ Աստուած պաշտպանէ զիս, բայց երբ երեսէ ձգէ, խոտերով կը սնանիմ: Տարիէ մը ի վեր, շրջակայքի մանկամարդ աղջիկները առանձինն չեն անցնիր ճամբաներուն վրայ, վախնալով որ ինծի կը հանդիպին: Երբ ամէն առտու արթննամ, ինքնիրենս կը հարցնեմ թէ ո՛ր բանտին մէջ պիտի անցընեմ յաջորդ գիշերը եւ ո՛ր հրապարակին վրայ պիտի բարձրանայ կախաղանս: Տարիէ մը ի վեր, ագարակէ ագարակ, որջէ որջ կը փախչիմ շարունակ, հալածուած ոստիկանութեան սրատես մարդոցմէն եւ բոլոր անոնցմէ, որոնք կը հետապնդեն զիս: Տարիէ մը ի վեր, ո՛չ հաստատ բնակարան, ո՛չ մայր եւ ո՛չ ալ սիրուհի ունիմ, այլ դանակը՝ կոկորդիս տակ եւ յուսահատութիւնը սրտիս մէջ է: Ու հիմա դուք ելեր կը սպառնաք ինծի. օրիորդ, անգամ մը նայեցէք ինծի, ես սպառնալիքէ վախցող մա՞րդ եմ, մանաւանդ կնո՞ջ սպառնալիքէ մը: Ո՛հ, մեկզի թողունք ատիկա եւ գործով զբաղինք... ի՛նչ ծառայութիւն կրնամ մատուցանել ձեզի:

Եղիզաբէթ տը Բրաթէնրօս, որովհետեւ նոյն ինքն էր ներս մտնող կինը, հազիւ կրցաւ իր զայրոյթը զսպել եւ իր սրտին մէջ բորբոքող կատաղութիւնը հանդարտեցնել, լսելով հեղնական խօսքեր այնպիսի մարդու մը բերնէն, որ մինչեւ այն առեն իր հլու եւ կրաւորական գործին եղած էր: Մալօ ուրուականի մը պէս ոտքի ելաւ յամրաբար. իր դիմագիծերը յուսախաբ եղած մարդու մը ահարկու արտայայտութիւնը ունէին: Բայց հակառակ չափազանց բարկացած ըլլալուն, կրցած էր ինքզինքը զսպել եւ ըսել. «Գործի վրայ խօսինք, ի՛նչ ծառայութիւն կրնամ մատուցանել ձեզի:»

Եղիզաբէթ պահ մը շփոթահար մնաց, Մալոյի բուն յարձակման առջեւ. սակայն գերազանցապէս օժտուած ըլլալով խորամանկութեան ու շրջահայեցութեան մնացորդով մը, սկսաւ իրաւախոհութեան մը յանգիլ չինականին հետ: Ուրիշ առթիւ, Մալոյի խօսքերը բուռն զայրոյթ մը պիտի պատճառէին իրեն: Ուստի նենգապատիր նայուածք մը ուղղելով Մալոյի, ըսաւ.

—Անիրաւ ես, Մալօ. ի՛նչ ըրի քեզի: Յանցանքը ի՞մս է, եթէ դուն չի կրցիր քաղել իմ խոստումներուս պտուղը: Ես ալ իրաւունք չունիմ քու խոստումներուդ գործադրութիւնը պահանջելու: Մնաց որ, իրաւունք ունիս, քանի որ մեր միջեւ կարգադրուած գործ մը, սակարկութիւն մըն է: Բայց մեր մէջէն ո՛վ խոստմնազանց եղած է: Զինուորական ծառայութենէ քեզի զերծ կացուցանելու խոստում տուի. նախ դղեակին մօտ խրճիթ մը եւ դաշտ մը տալ խոստացայ. բայց դուն, առանց փոխարէն, ի՛նչ խոստացար ինծի եւ ի՛նչ ըրիր:

—Օրիորդ, ես բռնեցի իմ խոստումս, ըսաւ Մալօ, նուազ բուռն շեշտով մը:

—Խոստումդ բռնեցի՞ր մի... կը մոռնա՞ս թէ Թրէգաննա մարքիզուհին դեռ ողջ է:

—Ա՛հ, օրիորդ, յանցանքը ի՛մս է, երբ քարաբինս իր պարտքը չկատարեց: Յանցանքը իմս է, երբ կնոջ մը տեղ, որուն կը սպասէի, երիկ մարդ մը ելաւ դիմացս:

—Ա՛տ է քու քաջութիւնդ, որուն համար այնքան կը պարծենաս, ըսաւ Եղիզաբէթ: Քու քաջութիւնդ կը կայանայ մութին մէջ պահուիլ փոսի վրայ ու նշան առնել վստահաբար: Երբ յանկարծակի մը եղերբը կնոջ մը սպասած ատեն երիկ մարդ մը կ'ելլէ դիմացդ, կծիկը դնելով կը փախչիս. յանդուգն քաջութիւն է ատիկա:

—Օրիորդ, այդ մարդն էր...

—Այո՛ Դատարկապորտն էր, ինչպէս կ'անուանեն զայն. Նշանաւոր մարդ մը, մէկը անոնցմէ, որոնք սարսափ կ'ազդեն իրենց քաջութեան պատճառաւ, մանաւանդ վատ ու վախկոտ մարդոց:

—Օրի՛որդ, այդ մարդը միակ նեցուկն է իմ պառաւ մօրս:

(Շարունակելի)

տած ըլլալ, այլ Հիւանդանոցի բժշկապետը վարկաբեկ բրած ըլլալ։ Չէիք յաջողած։ Ճշմարտութեան մէջ համբակ կ'երեւիք։

Պարո՛ն, ես այդ Սակարանականը գրած եմ միայն բարեկամիս Հիւանդանոցին հմուտ բժշկապետ Տոքթ. Տաղաւարեանի խնդրանօք, որ պէտք եղածը վճարել ուզած է ինծի, բայց ես մերժած եմ, իմ կողմէս իբր նուէր մը ընելով Ազգ. Հիւանդանոցին, եւ ոչ թէ գրած եմ՝ ի փոխարէն «ռէքլամ ընելու համար»։

Գալով «հռչակաւոր հովանոցավաճառ»ի բացատրութեան, թողունք թէ գրածիս փոքր սրբագրելիս յետոյ տեսայ որ տող մը, միայն մէկ տող սակայն, յապաւուած էր եւ ուրիշ մը աւելցուած. բայց նոյն իսկ եթէ իմ գրածս ըլլար այդ բառը, չտեսա՞ք թէ չակերտի մէջ առնուած է։ Եթէ տեսաք, ուրեմն կը խեղաթիւրէք։ Իսկ եթէ տեսաք եւ չէիք գիտեր, այն ատեն ալ շատ գէշ գաղափար պիտի ունենամ քերականական կանոններու մասին ձեր ունեցած հմտութեան վրայ։ Դուք որ շատ մը ուրիշներու գրական, քերականական ու տառական սխալները եւ ոճերը կը քննադատէք, այս բանը ձեզի համար ներելի չպիտի ըլլայ։

Մէջ մըն ալ, պարո՛ն, շատ խղճահարութիւն կը ցուցնէք երբ կ'ըսէք թէ «բարեգործական հաստատութեան մը պաշտօնական հրատարակութիւնը կը շահագործուի անխղճօրէն»։ Բացարձակ կը մերժեմ այդ տեսակ նպատակ մը, եւ հարկ չեմ տեսներ իսկ արդարացնելու ինքզինքս, քանի որ ի հարկին կրող եմ հակառակը հաստատելու ապացոյցներով։ Բարեգործական հաստատութեանց համար, այդ տեսակ չարաշահութիւններ ձեր աւելի մօտ փնտռեցէք....։

Եւ դարձեալ, երբ կ'ըսէք թէ իմ այդ «գրուածքին ոգին խաղամոլութեան քաջալեր մըն է,» պարզապէս կը զրպարտէք զիս անգիտաբար։ Որովհետեւ իմ գրած Սակարանականս Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ, պարզ տեղեկութիւններ են միայն։ Ձեռնհասներ կրնան գնահատել, բայց դուք՝ ոչ։ Վերջապէս, պարո՛ն, թէ՝ «Պետութեան արժեթղթերը բացատրած» եմ եւ թէ մէկէ աւելի անգամներ գրած եմ «զգուշացնելով ժողովուրդը» որ ասիկէ չխաղայ, քանի մը թերթերու —Արեւելքի, Մանզումէի, Բիւզանդիոնի—մէջ թէ քիչ ժամանակ առաջ եւ թէ աւելի հինէրը։

ՄԻՀՐԴԱՏ Վ. ՀԱՅԿԱԶՆ

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Արտաքին քաղաքականութիւնը.—Լորտ Քրանպորնի յայտարարութիւնը.—Բարպէյոսի գաղթավայրը.—Հեռագրական թելեր.—Անգլիոյ գաղթավայրերուն նախարարապետները։

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին քաղաքականութեան մասին արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Քրանպորնի յայտարարութեանց վրայ, զորս Արեւելքի երեքշաբթի օրուան թիւին մէջ մանրամասնօրէն հրատարակեցինք, Լոնտոնի լրագիրները զանազան կարծիքներ յայտնեցին, մանաւանդ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց նկատմամբ։ Թայմզ սա տողերը հրատարակեց.—«Լորտ Քրանպորնի խօսքերը չեն հակասեր Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի յայտարարութիւններուն. սակայն կը փափաքէինք որ Լորտ Քրանպորն, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց վրայ խօսած ատեն, աւելի բացարձակ կերպով ապահովցնէր թէ Իտալիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները այն տեսակ հանգամանք մը ունին՝ որով կարելի է զանոնք պահպանել Իտալիոյ միացումէն մինչեւ այսօր եղած լաւագոյն վիճակին մէջ։» Մօրնինկ Փոսթ ալ կ'ըսէ թէ ցաւալի է որ եօթը տարիէ ի վեր Անգլիոյ կառավարութիւնը այնպէս կարծեցնել տուած է թէ Իտալիոյ կառավարութեան բարի կամքը Անգլիոյ կողմէ ամէնէն փոքր զոհողութիւնը չարժեր։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ Լորտ Քրանպորն չէ տուած նշան մը որ եւ է ընթացքի կամ մտադրութեան՝ Իտալիոյ համակրութիւնները մշակելու եւ կամ երկու երկիրներուն նիւթական շահերը կապելու։ Սթանտըրտ կ'ըսէ թէ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ բարեկամական յարաբերութեանց վերահաստատութիւնը այն տեսակ դէպք մըն է զոր Անգլիա, ազգ մը՝ որուն գլխաւոր շահը խաղաղութիւնն է, ողջունել որ եւ է պատճառ չունի։

—Բարպէյոսէն կը հեռագրեն Ռէօթէրի թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը ընդդիմացեր է Բարպէյոսի գաղթավայրին մէջ հիմնական օրէնքին դադարմանը։

—Պէրլինի Վոլֆ գործակալութիւնը, շաբաթ օրը սա հեռագիրը հրատարակեց զոր Պէրնէն ստացած էր.— «Պէռնի միջազգային դիւանը կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը զեկուցեր է իրեն որ բոլորովին վերցուած են այն սակամուտները՝ որոնք հարաւային Ափրիկէի պատերազմին հետեւանքով ձեռք առնուած էին՝ Զանզիպարի, Մօրիսի, Մադագասքարի, արեւելեան անգլիական Ափրիկէի, արեւելեան գերմանական Ափրիկէի, Մոզամպիքի եւ Լուրէնսօ—Մարքեզի ճամբով կատարուելիք հեռագրական հաղորդակցութեանց համար։

—Անցեալ ուրբաթ օր Լոնտոնի մէջ կատարուեցաւ Անգլիոյ գաղթավայրերուն առաջին նախարարապետներուն խորհրդակցութիւնը, որուն գլխաւոր առարկան եղաւ Մեծն Բրիտանիոյ տէրութեան պաշտպանութիւնը՝ զինուորական տեսակէտով, վասն զի գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն այնպէս տնօրինած էր որ այդ խնդրոյն վրայ խորհրդակցութիւն կատարուի նոյն նիստին մէջ։ Գաղթավայրերու նախարարապետներէն զատ ներկայ էին նաեւ Քանատայի եւ Աւստրալիոյ պատերազմական նախարարները՝ Պ. Պորտէն եւ Սըր Ճօն Ֆորրէսթ։ Ասկէ վերջը այդ խորհրդակցութիւնները պիտի կատարուին իւրաքանչիւր շաբթուան երեքշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը, եթէ կարելի ըլլայ։

—Լոնտոնէն ուղղուած հեռագրի մը նայելով, գաղթավայրերու նախարարապետները առաջուընէ համաձայնած էին խորհրդակցութեանց առարկայ ըլլալիք խնդիրներու մասին եւ իւրաքանչիւր նախարար պատրաստ էր թէ ամէնէն կարեւոր վիճաբանութեանց մէջ ինչ պիտի ըլլայ իր տեսակէտը։ Առաջին նիստին խորհրդակցութիւնները, որոնք ինչպէս քիչ մը վերը ըսուեցաւ, Մեծն Բրիտանիոյ պաշտպանութեան վրայ էին զինուորական տեսակէտով, գաղտնի պահուեցան. բայց վիճաբանութիւնները սղագրուած են։ Խորհրդակցութիւնները աւարտելէն ետքը միայն պիտի որոշուի թէ ատոնք մինչեւ ո՛ր աստիճան հրատարակութեան պէտք է տրուին։ Առաջին նիստին ներկայ էին նաեւ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն՝ իր քանի մը պաշտօնատարներով, պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք, ծովային նախարար Լորտ Սէլպորն եւ այդ երկու պաշտօնարաններէն քանի մը սպաներ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ներքին քաղաքականութիւնը.— Բէքինի դեսպանը.— Գործաւորներ.— Զինուորական ծառայութիւնը.—Պ. Ֆէյի մահը.— Նոր տիկին Իւմպէր մը։

Նախարարապետ Պ. Քոմպ, անցեալ շաբթու, ներքին գործոց պաշտօնարանին մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ ձախակողմի կուսակցութեան պատուիրակներուն հետ, որպէս զի նախարարութեան եւ մեծամասնութեան միջեւ համաձայնութիւն մը գոյանայ դահլիճին հետեւելիք քաղաքականութեանը համար։ Սա խնդիրներուն վրայ համաձայնութիւն գոյացաւ.— Դահլիճը հոկտեմբերին Երեսփ. Ժողովին պիտի ներկայացնէ ելմտացոյցը, երբ աւարտի խորհրդարանական արձակուրդը, որ սովորականէն շուտ պիտի աւարտի։ Նախարարութիւնը, հանրապետական կուսակցութեան աջակցութեամբը, պիտի ջանայ քուէարկել տալ այդ ելմտացոյցը՝ սովորական սահմաններու մէջ, առանց առժամեայ ելմտացոյցի պէտք մնալու. քիչ ետքը պիտի ներկայացուի հասոյթի ընդհանուր տուրքը։ Խորհրդարանական յանձնաժողովները երբ այդ ծրագիրներուն քննութեամբը զբաղին, Երեսփ. Ժողովը պիտի վիճաբանի կրօնական ընկերակցութեանց վերաբերեալ արտօնութեան 453 օրինագիծերով։ Միեւնոյն ատեն Ծերակոյտը պիտի աւարտէ զինուորական օրէնքին երկրորդ վիճաբանութիւնը, որպէս զի Երեսփ. Ժողովը, Ծերակոյտի անդամներուն վերանորոգումէն առաջ, կարենայ սկսիլ այդ օրէնքին վիճաբանութիւնը։

—Արտաքին գործոց Նախարարը հանրապետութեան Նախագահին ստորագրել տուաւ հրամանագիր մը, որով Պ. Տիւպայլ Բէքինի Ֆրանսական դեսպան կարգուած է փոխանակ Պ. Պոյի, որ Հնդկաչինի կուսակալ անուանուեցաւ։

—Առեւտրական նախարարն ալ հանրապետութեան Նախագահին ստորագրել տուաւ հրամանագիր մը որ գործաւորական նորանոր դասակարգերու համար ալ գործադրելի կ'ընէ՝ շաբաթական հանգիստի եւ աշխատութեան տեւողութեան վերաբերեալ կանոնագրին տրամադրութիւնը։

—Զինուորական ծառայութիւնը երկու տարուան զեղչելու մասին Ծերակոյտին մէջ կատարուած վիճաբանութիւնները վերջին նիստին մէջ կարեւոր յառաջդիմութիւն մը ունեցան։ Ձեռք առնուեցաւ ծրագրին Բ. յօդուածը որ կը տրամադրէ թէ զինուորական ծառայութենէ դերծ մնալու համար ընդունուած բացառութիւնները՝ ընտանիքի նեցուկ, փաստաբան կամ բժիշկ, դիւանի, գեղարուեստի գործաւոր, այլեւ անդրանիկ զաւակ եւ այլն եղողներուն համար, բոլորովին ջնջուած են։ Պատերազմական նախարարը յայտարարեց թէ բացառութիւններէն մէկը եթէ ընդունուի, նոյն իսկ ընտանիքի նեցուկ եղողներուն, նախարարութիւնը ալ եւս յօժ պիտի չտայ երկու տարուան զինուորական ծառայութեան ծրագրին։ Ծերակոյտը 116ի 166 դէմ ձայնով մերժեց ընտանիքի նեցուկները բացառիկ համարելու առաջարկութիւնը։ Յետոյ ընդունեց, 51ի դէմ 176 ձայնով, ծրագրին Բ. յօդուածը որ սապէս կը տրամադրէ.—«Զինուորական ծառայութիւնը հաւասար է ամէնուն համար. ֆիզիքական անկարողութենէ զատ բնաւ բացառութիւն չի վերցներ։ Տեւողութիւնն է քսանըհինգ տարի եւ կը կատարուի ներկայ օրէնքին սահմանած եղանակով։»

—Ֆրանսայի նշանաւոր աստղագէտ Պ. Ֆէյ որ 1847էն ի վեր ակադեմիի անդամ էր, մեռաւ. 89 տարեկան էր։ Վարած է բազմարուեստեան վարժարանի մէջ ուսուցչութեան եւ դիտարանի նախագահութեան պաշտօնները։ 1877ին Ռոշըպուէի դահլիճին մէջ կրթական նախարարի պաշտօն վարեց։ Այդ միջոցին հանրապետութեան Նախագահն էր մարէշալ տը Մաք-Մահոն։

—Լրագիրները Իւմպէրի նոր գործ մըն ալ կը ծանուցանեն։ Դարձեալ մեծ խարդախութիւն մըն է որուն զոհ գացած է Բարիզի 20րդ շրջանակէն ծաղկավաճառ մը։ Զարմանալի զուգադիպութեամբ այդ կնոջ անունն ալ տիկին Իւմպէր է. բայց փոխանակ ուրիշները խաբելու, ինք խաբուած է։ Այդ կնոջ սպասուհին, Մառի Հալիէ կը յաջողի համոզել տիկին Իւմպէրը թէ անոր մէկ ազգականը Մէքսիքայի մէջ մեռած է քառասուն միլիոն ֆր.ի հարստութիւն մը թողլով։ Սպասուհին ինքզինքը փոխանորդ կարգել տուաւ, ընտանիքին միւս անդամներուն դէմ դատ բանալու համար, ըսելով որ ատոնք կ'ուզեն ձեռք անցընել ժառանգութիւնը։ Սպասուհին կատարելապէս տիրապետեց տիկին Իւմպէրի վրայ ու ձեռք անցուց անոր բոլոր հարստութիւնը։ 1898ին միայն երեւան ելաւ թէ տիկին Իւմպէրի 400,000 ֆրանքի հարստութենէն բան մը չէր մնացած։ Սպասուհին թէեւ յունուարին Պրուսէլի մէջ ձերբակալուած էր, սակայն կեղծ անուն գործածելուն համար վեց ամսուան բանտարկութիւն կրեց եւ անցեալ շաբթու միայն յանձնուեցաւ ֆրանսական իշխանութեանց։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

Պ. Ռուվիէի բանախօսութիւնը.— Քաղաքականութիւն եւ ելեւմուտք։

Ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէի կողմէ Խորհրդարանին մէջ արտասանուած բանախօսութիւնը սա երկու կէտերուն մէջ կարելի է ամփոփել.— Առաջինը, որ բոլորովին անհերքելի է, սա խնդրոյն շուրջ կը դառնայ թէ պէտք է առաջքը առնել այն վիճակին, որ ելմտացոյցին բաց ունենալուն կ'առաջնորդէ. արդէն ասկէ առաջ ալ, Խորհրդարանները նախանձախնդիր եղած են հանրային տուրքերը աւելցնելու։ Երկրորդ կէտը ուղղուած է ծայրայեղ—ձախակողմին, որ չի դադրիր պահանջելէ որ նոր փորձեր ըլլան շատ մը կալուածներու վրայ, մանաւանդ անտառական եւ ընկերական կալուածին վրայ։ Մնաց որ այդպիսի փորձեր ոչ միայն անյաջողութեան կը մատնուին, այլ եւ սա անպատեհութիւնը ունին որ իրարու հակառակ կիրքերը կը գրգռեն եւ Ֆրանսան կը պահեն յուզուած վիճակի մը մէջ, ուրկէ անշուշտ օգուտ քաղել պիտի ուզեն թշնամիները, ձեռք ձգելով կարգ մը առաւելութիւններ։ «Լաւ քաղաքականութիւն մը վարեցէք, եւ ես ելեւմուտքը կարգի պիտի դնեմ։» Ասիկա ըսուած է արդէն ուրիշ ատեն եւ ուրիշի մը կողմէ, որ նախարար Բաղիօ—Բէրիէն ըլլալու է, եթէ Լաֆիթը չըլլայ։ Ֆրանսա շատ զօրաւոր պէտք է զգայ ինքզինքը եւ լաւ բանակի մը ու բարեկարգ նաւատորմիղի մը տէր, որպէս զի իր դրացիները յանկարծակիի չբերեն իր գրգռուած վիճակին մէջ։ Դարձեալ պէտք է ապահով ըլլալ թէ այդ սքանչելի բանակը պիտի հնազանդի իր պետերուն եւ թշնամիին չպիտի միանայ։ Սակայն այսօր սա ձեւին փոխուած է վերի բացատրութիւնը. «Թող տուէք որ ելեւմուտքը բարեկարգեմ, որպէս զի կարենաք լաւ քաղաքականութիւն մը վարել։» Երկուքն ալ միեւնոյն բանն են. լաւ ելեւմուտք եւ լաւ քաղաքականութիւն, միեւնոյն իրողութեան պատկանող երեւոյթներ են, որոնք երկիր մը լաւ կառավարելու կ'առաջնորդեն։ Սակայն Ֆրանսայի ելմտական նոր նախարարին բանախօսութեան մէջ պարբերութիւն մը կայ, որ կրնայ այլապէս մեկնուիլ։ Պ. Ռուվիէ պահ մը կ'ընդունի թէ քաղաքական մեծ փորձերու գործադրութիւնը կառավարութեան մը բախտը ըլլայ։ Սակայն բանիմաց նախարարը պէտք է գիտնայ որ քաղաքական մեծ փորձերը արուեստի սիրոյն համար պէտք չէ կատարուին միայն եւ թէ անոնց առաջ բերած վրդովման վտանգը չարժեր արտադրելիք արդիւնքին առաւելութիւնը, մանաւանդ երբ անհրաժեշտ պէտք մըն ալ չի ներկայանար։ Պ. Ռուվիէի բանախօսութիւնը, ինքնին, աւելի նպատակ ունէր իր պաշտօնատունը հեռու պահել փորձերէ քան թէ զանոնք քաջալերել ուրիշ կալուածներու վրայ։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Իտալիոյ թագաւորին ուղեւորութիւնը.— Փոխադարձ այցելութիւններ.— Եռեակ Զինակցութիւնը.— Իտալիա եւ Ռուսիա։

Բոլոր երկիրներու լրագիրները կը խօսին Իտալիոյ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորին արտասահման կատարելիք ուղեւորութեանը վրայ։ Մօրնինկ Փոսթի Վիէննայի թղթակիցը կ'ըսէ թէ, պաշտօնական աղբիւրէ առնուած լուրի մը նայելով, Ռուսիոյ ու Գերմանիոյ կայսրերուն ուղղակի հրաւէրներուն վրայ է որ Իտալիոյ թագաւորը Բէդերսպուրկ ու Պէրլին պիտի երթայ, եւ թէ՝ այդ հրաւէրը ընդունելէ առաջ, Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը ապահովութիւն ստացեր է թէ երկու կայսրերը Հռոմ պիտի երթան փոխադարձ այցելութիւն տալու իրեն։ Թայմզին Բարիզի թղթակիցը կը կարծէ թէ Անգլիոյ թագաւորը եթէ կատարելապէս առողջացած ըլլայ, Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը, Բէդերսպուրկ ու Պէրլին այցելելէ ետքը, Լոնտոն ալ պիտի երթայ, եւ թէ յետոյ աւելի կամ նուազ պաշտօնական կերպով Բարիզ պիտի այցելէ։ Նոյե Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ.— «Վիէննա այցելութիւնը դժբաղդաբար անկարելի է, վասն զի Հռոմի ու Վիէննայի արքունիքներուն միջեւ հին խնդիր մը առկախ կը մնայ։ Իտալիոյ թագաւորը Վիէննայի մէջ ջերմագին ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ պաշտօնական շրջանակին եւ ժողովրդեան կողմէ։ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորին այդ ձեռնպահութիւնը շատ ցաւալի է, բայց Եռեակ Զինակցութեան վերանորոգումը լաւագոյն ապացոյց մըն է թէ Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ բարեկամութիւնը առաջուան պէս պիտի շարունակէ։»

—Տէյլա որ կարեւորութիւն կու տայ այն իրողութեան թէ Իտալիոյ թագաւորը առաջին անգամ Բէդերսպուրկ պիտի այցելէ, կ'ըսէ թէ նախապէս Ռուսիա ուղեւորելու մասին եղած նախաձեռնութիւնը կրկին նշանակութիւն մը պիտի ունենայ, նախ այն տեսակէտին համար, որով Իտալիա կ'ըմբռնէ վերանորոգուած Եռեակ Զինակցութիւնը՝ Երկեակ Զինակցութեան հետ իր ունեցած յարաբերութիւններուն մէջ, եւ երկրորդ մասնաւորապէս Իտալիոյ ու Ռուսիոյ յարաբերութեանց համար։ Տէյլա կը յարէ.—«Իտալիա, Եռեակ Զինակցութեան մէջ մնալով հանդերձ, հակառակութեան նշանակութիւն մը չի տար Երկեակ Զինակցութեան, թէ՛ քաղաքական եւ թէ՛ տնտեսական տեսակէտով։ Գալով Իտալիոյ եւ Ռուսիոյ յարաբերութեանց խնդրոյն, ատոր համար աւելորդ է ըսել թէ Բէդերսպուրկի ու Հռոմի միջեւ շահերու անհամաձայնութիւն չկայ. նաեւ թէ կարելի է ըսել որ երկու երկիրներուն շահերը իրարու համաձայն են իրենց ներքին քաղաքականութեան տեսակէտով։ Քանի որ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բրինէթթի իր վեհապետին հետ Բէդերսպուրկ պիտի երթայ, յուսալի է որ երկու երկիրներու նախարարները համոզում գոյացնեն այդ պարագաներու մասին։

—Նովոյէ Վրէմիա ալ խօսելով Իտալիոյ թագաւորին Ռուսիա կատարելիք ուղեւորութեանը վրայ, բարի գալուստ կը մաղթէ բարեկամ երկրի մը վեհապետին, որ խնամութիւն ունի Ռուսիոյ կայսր. գերդաստանին հետ։ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը ամուսնացած է Սեւ Լերան իշխանին աղջկան՝ Էլէնա իշխանուհիին հետ՝ որուն քոյրերն են Միլիցա Նիքոլայեվնա մեծ դքսուհին եւ Անաստասիա Նիքոլայեվնա Ռոմանովսքի իշխանուհին։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Տարեկան վիճակագրութիւն մը.— Գաղթականներու շարժումը.— Եւրոպացի եւ Չինացի գաղթականները։

Մ. Նահանգաց արդի բարգաւաճման գլխաւոր պատճառներէն մէկն ալ գաղթականութիւնն է, որ յարաճուն շարժման մը մէջ է։ Վիճակագրական դիւանը վերջերս հրատարակեց պաշտօնական տեղեկագիր մը գաղթային շարժման վրայ, կալուածական վերջին տարուան միջոցին, սկսեալ անցեալ յուլիս 1էն մինչեւ յունիս 30։ Մ. Նահանգները գաղթողներու թիւը, որ 490,000 հոգիի կը հասնէր տասնըհինգ տարի առաջ, 623,000 հոգիի բարձրացած է 1901—1902ին, եւ 1896—97ին իջած է 230,000ի, իսկ 1900—1901ին դարձեալ եղած է 488 հազարի։ Մ. Նահանգները գաղթողներուն թիւը ամէնէն աւելի շատցած է 1896—97էն։ Եւրոպայէ գաղթողներուն մէջ Իտալիա ամէնէն շատ գաղթող կը հայթայթէ, այն է 134,000 հոգի. յետոյ կու գայ Աւստրիա՝ 113,000 հոգիով եւ Ռուսիա՝ 85,000։ Այս երեք երկիրներէն բազմաթիւ մարդիկ կը գաղթեն Մ. Նահանգները, ընդհանրապէս յետին կարօտութեան մատնուած։ Անոնցմէ ետքը կու գան՝ Անգլիա 46,000 գաղթականով, Շուէտ՝ 30,000, Գերմանիա՝ 21,000, Նորվէկիա՝ 12,000։ Այս վերջինները աւելի բարեկեցիկ վիճակ մը ունին։ Մնացեալները հետեւեալ երկիրներէն գաղթած են. Ռումանիա՝ 7155, Յունաստան՝ 5910, Բորթուկալ՝ 4165, Տանիմարքա՝ 3655, Ֆրանսա՝ 3150, Հոլանտա՝ 2349, Զուիցերիա՝ 2210, Պէլճիքա՝ 1579, վերջապէս Սպանիա՝ 592։ Ուշադրութեան արժանի է որ Գերմաններուն գաղթումը միեւնոյնը մնացած է 1897—98էն հետէ, հակառակ երկրին մէջ տիրող տնտեսական տագնապին։ Ի փոխարէն, Սքանտինավեան երկիրներէն գաղթողներուն թիւը կրկնապատկուած է 1897—98էն ի վեր։ Գալով ասիական գաղթականներուն, Չինացիները զգալապէս կ'աւելնան Միացեալ Նահանգաց մէջ, հակառակ անոնց դէմ գրուած խիստ օրէնքներուն։ Նշանակութեան արժանի կէտ մըն ալ սա է թէ նորեկ գաղթականները, այսօր, շատ հազուադէպ կերպով կ'ուղղուին դէպի երկրին ներսերը, դաշտերը, այլ քաղաքներու մէջ կը հաստատուին, եւ գլխաւորաբար հիւսիս—արեւելեան կողմը, ճարտարարուեստական մասերուն մէջ, որոնք շատ ծաղկեալ են։ Այսպէս գաղթումի խնդիրը նորէն ուշադրութիւնը կը գրաւէ Մ. Նահանգաց կառավարութեան, որ աշխատող ձեռքերու պէտքը կը զգայ, տիրող առեւտրական բարգաւաճ վիճակին պատճառաւ։

ՍԻԱՄ

Ապագայ դժուարութիւններ.—Չէզոք շրջանակը բռնաբարուած.—Եւրոպական տէրութեանց ազդեցութիւնը։

Ֆրանսական լրագիրները կ'ըսեն թէ դժուարութիւններ պիտի ծագին Սիամի հետ։ Սիամի զինուորներ, [illegible] սպաներու հրամանատարութեամբ, արշաւեր են չէզոք շրջանակը։ Հաւասի գործակալութիւնը, սակայն, կը հերքէ [illegible] սպաներուն ներկայութիւնը։ Ուրիշ լուրի մը նայելով, Անգլիացիները, այս միջոցիս, փոքր խումբերով ճիշդ բանակ մը կը մտցնեն Սիամի մէջ։ Տէյլա կ'ողբայ ֆրանսական ազդեցութեան նուազումը Սիամի մէջ, մինչդեռ միւս ազգերուն ազդեցութիւնը կ'աւելնայ։ Տէյլա կը յարէ թէ Սիամի վարչութիւնը 197 Եւրոպացիներ կը գործածէ, որոնց շատերը խիստ կարեւոր պաշտօններ կը վարեն։ Ատոնց մէջ Ֆրանսացի մը միայն կայ որ երկաթուղիներու մասնագիտական դիւանին պետն է։ Ատոր հակառակ կան 87 Անգլիացիներ, որոնք անտառներու, ելմտական, ոստիկանական, մաքսային, հանրային կրթութեան եւ տուրքի պաշտօնարանները կը վարեն։ Յիսուն Գերմանացիներ կը գրաւեն երկաթուղիներու, հեռագրական, թղթատարական եւ հանրօգուտ շինութեանց վարչութիւններու գլուխը. նաեւ 38 Դանիացիներ՝ որոնց գրեթէ ամէնքն ալ նաւային ու ոստիկան—զինուորներու սպաներ են։ Անգլիական Հնդկաստանի կառավարութիւնը 1500 հնդիկ զինուորներ տուած է Սիամի իր մայրաքաղաքին՝ Պանքոքի պահպանութեանը համար։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Հէքքեարիի գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Վանայ նահանգին տասանորդի տուրքերու նախկին տեսուչ Մէհմէտ Խալէքէօղլեան էֆ.։

—Սըվազի նահանգին կեդրոնին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ անուանուեցաւ Մոսուլի Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Խալիլ Րիֆաթ էֆ., որուն յաջորդեց Սըվազի նահանգին կեդրոնին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Հիւսէյին Հիլմի էֆ.։

—Խարբերդի նահանգին կեդրոնական առեւտրական դատարանին նախագահ անուանուեցաւ Պրուսայի նահանգին կեդրոնական առեւտրական դատարանին նախագահ Ալի Վէհպի էֆ., որուն յաջորդեց աֆրիկեան Տրիպոլոյ նահանգին կեդրոնական առեւտրական դատարանին նախորդ նախագահ Հասան Ֆահմի էֆ.։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Գերմանիոյ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն, արձակուրդով ու առժամեայ կերպով Գերմանիա ուղեւորելուն առթիւ, երէկ, չորեքշաբթի, Վհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Եըլտըզի կայսեր. պալատը երթալով պատիւ ունեցաւ ոչ—պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն, երէկ, արձակուրդով Գերմանիա ուղեւորեցաւ Արեւելեան ճեպընթացով։ Կայս. պալատան կողմէ Խարիճիյէի արարողապետ Ղալիպ պէյ եւ Բ. Դրան կողմէ ալ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները Սիրքէճիի կայարանը երթալով ողջերթ մաղթեցին դեսպանին։ Կայարանին մէջ ներկայ էին նաեւ Պարսից դեսպանը, Գերմանիոյ դեսպանատան խորհրդականը, Ռումանիոյ դեսպանը, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին գերման ատենապետ Պ. Թէսթա, Անատոլի երկաթուղիներու ընդհանուր տնօրէն Տոքթ. Զանտէր եւ ուրիշներ։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, ասկէ օրը, գործակատար Իքոնոմոս էֆ.ի հետ կայս. պալատ երթալով, տեսակցեցաւ առաջին քարտուղար Թահսին պէյի հետ։ Ն. Սրբազնութիւնը խնդրեց Թահսին պէյէն՝ իր երախտագիտութիւնները մատուցանել յառաջ կայս. Գահոյից, Մեծ Կղզիի մէջ յունական որբանոցի մը հաստատման մասին շնորհուած կայս. արտօնութեան համար։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ.— Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրխան փաշա, ինչպէս ծանուցուեցաւ, երէկ, Արեւելեան ճեպընթացով Չէթինիէ ուղեւորեցաւ՝ Սեւ Լերան իշխանին որդւոյն՝ Միրքօ իշխանին ամուսնութեանը ներկայ գտնուելու։

ԹԱՆԶԻՖԱԹԻ ՏՈՒՐՔԸ.— Պետական Խորհուրդը նկատելով որ թանզիֆաթի (հանրային մաքրութեան) տուրքը տուներու եւ խանութներու վարձակալներուն պարտքն է եւ ոչ թէ տէրերուն, նկատելով որ վարձակալներէն ոմանք, առանց այդ տուրքը վճարելու, ուրիշ տեղ կը փոխադրուին, եւ շատ անգամ գացած տեղերնին յայտնի չէ, նկատելով որ այդ կերպով անվճար մնացած թանզիֆաթի տուրքը առուծախի ատեն կալուածի տէրերէն կը պահանջուի եւ այդ վճարումը չկատարուած առուծախի գործողութիւնը չի կատարուիր, եւ նկատելով որ անհատի մը ունեցած պարտքը ուրիշէն գանձելը թէեւ անպատշաճ է, սակայն յետնեալ տուրքերն ալ եթէ չգանձուին, թաղապետութեանց շահերը կը վնասուին, որոշեց թէ ասկէ վերջը մեծ ուշադրութիւն ըլլայ թանզիֆաթի տուրքերը ժամանակին գանձելու համար վարձակալներէն. նաեւ այդ տուրքը չվճարելով մեկնող վարձակալներէն գանձուին յետնեալ տուրքերը. իսկ ասոնց գացած տեղը յայտնի եթէ չըլլայ, բնականաբար կալուածատէրերուն դիմում ըլլայ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը, ինչպէս ծանուցինք, նկատելով որ տասը օրէ ի վեր Կ. Պոլսոյ մէջ ժանտախտէ դէպք չէ պատահած, վերցուց Կ. Պոլսէն մեկնող ուղեւորներուն համար սահմանուած բժշկական քննութիւնը եւ ապանխտումը։ Նոյն Խորհուրդը իր այդ որոշումը ամէն կողմ հաղորդեց շրջաբերական հեռագրով։

—Պուլկարիոյ առողջապահական Խորհուրդն ալ երէկ պիտի վերցնէր Հէքիմչէվլիի մէջ կատարուած բժշկական քննութիւնը ու ապանխտումները։

—Աղեքսանդրիոյ մէջ, երկուշաբթի օրը, ժանտախտէ մահացու մէկ դէպք պատահեր է։

—Ռուսիա քարանթինա սահմանեց Բոռ—Սայիտի ժամանումներուն դէմ։

—Ռուս կառավարութիւնը տակաւին պաշտօնապէս չծանոյց Օտեսայի մէջ ժանտախտէ երկու դէպքեր պատահած ըլլալը, բայց Ռումանիոյ առողջապահական վարչութիւնը որոշեց Ունկէնիի եւ Կալացի սահմանագլուխին վրայ բժշկական քննութեան ու ապանխտման ենթարկել Ռուսիայէն հոն գացող ուղեւորները։

—Հանրային առողջապահական Խորհուրդը, երէկ, քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ գումարուելով, առողջապահական կարգ մը միջոցներու մասին խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Առողջապահական քննիչները, ամէն օր, Կ. Պոլսոյ զանազան թաղերը այցելելով միջոցներ ձեռք կ'առնեն հանրային մաքրութեան համար։

—Կէտիկ Փաշայի մէջ հաստատուած մասնաւոր շէնքին մէջ, երէկ, 16,556 կտոր գործածուած զանազան գոյքեր ապանխտուեցան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏՕՆԸ.—Կ. Պոլսոյ ֆրանսական ընդհանուր հիւպատոսը կը ծանուցանէ ֆրանսական գաղթականութեան թէ յառաջիկայ երկուշաբթի, յուլիս 14, Ֆրանսայի ազգային տօնին առթիւ, դեսպանատան գործակատար Պ. Պապսթ շնորհաւորական պաշտօնական ընդունելութիւն մը պիտի կատարէ Բերայի դեսպանատան սրահին մէջ, կէս օրէն մէկ ժամ առաջ։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը Բարիզէն Վիէննա ուղեւորեր է՝ [illegible] իր կալուածները երթալու։ Մավրոկորտաթօ իշխանը յառաջիկայ շաբթու ալ Կ. Պոլիս կը ժամանէ եւ մինչեւ օգոստոս պիտի շարունակէ իր պաշտօնը։

Պ. ՊԷՐԺԷ, Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահը, որ Հունգարիոյ ջերմուկները կը գտնուէր, Սոֆիա գացեր է, ուր Պուլկարիոյ նախարարներուն հետ պիտի տեսակցի Արեւելեան Ռումէլիի յետնեալ տուրքերուն վճարմանը մասին։ Պ. Պէրժէ, վաղը, Կ. Պոլիս կը դառնայ։

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.—[illegible] հրէական բարեգործական ընկերութիւնները համաժողով մը պիտի գումարեն Ֆրանքֆորթ—սիւր—լը—Մայնի մէջ՝ Ռումանիոյ աղքատ Հրեաներուն գաղթումին նպաստելու միջոցներ ձեռք առնելու համար։ Անգլիոյ մէջ հաստատուած Հրեաներու գաղթման ընկերութեան ծախքով 200 Հրեաներ, անցեալ օր, Պուքրէշէն ճամբայ ելան Քանատա գաղթելու։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան խորհրդական Պ. Չէրքաշէֆ եւ առաջին թարգման Պ. Մաքսիմով, անցեալ օր, տեսակցութիւն մը ունեցան Յունաց Ս. Պատրիարքին հետ,

ԻՏԱԼԻՈՅ կառավարութիւնը արհեստագործութեան վարժարան մը հաստատեց Եանինայի մէջ՝ ատաղձագործութիւն, երկաթագործութիւն եւ ժամագործութիւն ուսուցանելու համար։ Հիմակուընէ 50 աշակերտներ արձանագրուեր են։ Առայժմ աշակերտները ցերեկեայ պիտի ըլլան եւ ցերեկուան ճաշը ձրի պիտի տրուի, բայց սեպտեմբերէն ետքը գիշերօթիկի դրութիւնը պիտի հաստատուի։

(Մոնիդէօր)

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն նախնական դատարանը, երկուշաբթի, [illegible] կեղծ դրոշմաթուղթերու խնդրին մէջ ամբաստանուած անձերուն դատաստանը։

ՉԻՆԿՕՅԻ գինը բարձրացաւ եւրոպական հրապարակներուն վրայ։

ԱԽԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Կէմլէյիկէն կը գրեն Մոնիդէօրի շաբաթ օրուան թուականով.—«Ասկէ իրիկունը հրացաններով զինուած չորս աւազակներ Էլիկէն գիւղը մտան, քաղաքին շրջակայքը. յարձակեցան գիւղին երեւելիներէն 75 տարեկան Մէլքի Բասլըթիսիի տանը վրայ. չարչարեցին ծերունին եւ այդ կերպով պարտաւորեցին զայն իրենց ուզածը տալու՝ այսինքն 36,000 ղրուշի գումար մը, ժամացոյցը եւ ուրիշ առարկաներ։ Աւազակները մեկնեցան հրացաններ պարպելով, որով մարդ մը եւ փոքր աղջիկ մը վիրաւորուեցան։ Ոստիկան—զինուորներ ղրկուեցան այդ չարագործները ձերբակալելու։»

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.—Սէլանիկէն կը գրեն թէ Սէրէզի մօտ տեղ մը, երկրաշարժի ցնցումներու պատճառաւ, գետնէն տաք ջուրեր բխած են։

—Ասկէ օրը Սէլանիկի մէջ նորէն թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են։

—Անցեալ շաբաթ իրիկուն Վոլոյի մէջ ալ սաստիկ ցնցումներ զգացուեր են։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.—Սոֆիայէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սոպրանիէն 55ի դէմ 111 ձայնով ընդուներ է պուլկարական փոխառութեան ծրագիրը։

ԿՈՒԻՉԻՈՒԼԻ ՄԱՐՔԻԶԸ, իտալական պատուիրակ Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ, այսօր, իր կնոջ հետ Իտալիա կ'ուղեւորի արձակուրդով։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարը, որ քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով, երէկ, ներկայ գտնուեցաւ նախարարաց Խորհուրդին։

ՆԵՐՈՒՄ.— Մէվլէվի Մէհմէտ անուն անձ մը, որ իբրեւ մարդասպան դատապարտուած ըլլալով, եօթը տարիէ ի վեր Խոթիրճէի բանտը կը գտնուէր, ներման արժանացաւ, վասն զի այդ բանտը նորոգուելու ատեն քսանըհինգ ոտք բարձր տեղէ մը վար ինկած ըլլալով քալելու անկարող վիճակին մէջ է։

ԿԱՏԱՂՈՒԹԵԱՆ ԱԽՏԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ կատղած շուներէ խածնուած եւ կամ նոյն ախտին ենթարկուած անձերը ժամանակ անցնելէ ետքը Կ. Պոլսոյ դարմանատունը կը ղրկուին, որով [illegible] ներարկումը արդիւնաւոր չըլլար, ծանոյց ամէն կողմ որ այդ կարգի անձերը մինչեւ քանի օր Կ. Պոլիս ղրկուին։

ԱՖԻՈՆԻ ԲԵՐՔԸ.— Իզմիրէն ափիոնի վաճառական մը սա տեղեկութիւնները կու տայ նոյն բերքին վրայ.— Ժամանակէ ի վեր ափիոնի վաճառականներուն մէջ զանազան կարծիքներ կը տիրեն։ Ոմանք կ'ըսեն թէ այս տարուան բերքը 9000 կողով պիտի ըլլայ եւ ուրիշներ ալ թէ 13,000։ Օդերը, այս տարի, շատ նպաստաւոր էին եւ վերջին ամսուն ալ ափիոնին վնասող պարագայ մը չպատահեցաւ։ Այս տարի սովորականէն աւելի տեղերու վրայ ափիոն մշակուեցաւ. ուստի հաւանական կը նկատուի թէ 1902 տարուան ափիոնի բերքը, Սէլանիկի նահանգն ալ հաշուելով, 13,000 կողովի հասնի։ Քանըմէկ տարի առաջ օսմ. երկիրներու ափիոնի բերքը 11,000 կողով էր։ Այդ միջոցին Սէլանիկի նահանգը 400–500 սընտուկ ափիոն կ'արտադրէր, մինչդեռ այս տարի նոյն նահանգին բերքը 3000 կողով կ'ենթադրուի։ Այդ պարագային մէջ, քանի որ քանըմէկ տարի առաջ 11,000 կողով արտադրուած է, բնական է որ հիմա աւելի շատ ըլլայ այդ բերքը, փոխադրութեանց եւ յառաջդիմական ուրիշ միջոցներու շնորհիւ։ Քանըմէկ տարի առաջ հինգ արտավար հողի վրայ ափիոն կը մշակուէր, մինչդեռ հիմա եռապատիկ տարածութեան վրայ մշակութիւն կը կատարուի։ Այս տարի զանազան նահանգները սա քանակութեամբ ափիոն պիտի արտադրեն ենթադրական հաշուով.— Գոնեա՝ 3050 կողով։ Այտըն՝ 1340, Պրուսա՝ 4130, Էնկիւրի՝ 300, Սըվազ՝ 1100 եւ Սէլանիկ՝ 3700 գումար 12,620։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, ծանոյց թէ վճռագիրներու գործադիր պաշտօնեաները, օրէնքին տրամադրութեանը համաձայն, իրաւունք չունին բանտարկելու պարէնի (նաֆագա) վճարման դատապարտուած այն անձերը, որոնց բանտարկութիւնը չի պահանջեր առնելիքին տէրը։

ՍԲԱՐԹԱՅԻ մէջ, ուր վարդի մշակութեան ձեռնարկուած է քանի մը տարիէ ի վեր, երկու հազար մըսքալէն աւելի վարդի իւղ պատրաստուեր է։

ԽԱՐԻՃԻԻ արարողապետ Ղալիպ պէյի որդին՝ Ֆուատ պէյ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, հազար ղրուշ ամսաթոշակով պաշտօնի կոչուեցաւ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանին մէջ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ վարժարանին ուսուցիչներէն Լըքօք փաշա հինգ ամսուան արձակուրդ ստացաւ իր երկիրը՝ Ֆրանսա երթալու՝ օդափոխութեան համար։

ՍԱՄՍՈՆԷՆ կը գրեն թէ անցեալ ամիս նոյն քաղաքին մէջ առեւտրական գործառնութիւնները կայուն վիճակ մը ունեցեր են. արտածումները եւ ներածումները կարեւոր գումարի մը չեն հասեր։ Շաքարի վաճառականները, գիներու բարձրացման յոյսով, շատ մը ապրանք գներ են, բայց տակաւին գիները բարձրացած չըլլալով, պարտաւորուած են աժան ծախել, որով բաւական կը վնասեն։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆԸ անպայման կերպով դադրման դատապարտեց յունարէն Վոսփորիս անուն շաբաթաթերթը որ կիներու յատուկ է։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչութիւնը որոշեց որ տոմսակները խաւաքարտի տեղ աւելի հաստ թուղթէ ըլլան, ինչպէս կ'ընեն երկաթուղիի ընկերութիւնները։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ երկրագործական Համիտիէ վարժարանին տնօրէն Գալֆաեան էֆ. անցեալ տարի հարցաքննութեան ենթարկուած էր՝ անկանոն վճարումներ ըրած ըլլալու ամբաստանութեամբ, բայց Պրուսայի ամբաստանիչ ատեանը դատաստան տեղի չունենալու որոշում տուած էր Գալֆաեան էֆ.ի նկատմամբ։ Սապահ կ'իմանայ թէ այդ որոշումը վաւերացած է Պետական Խորհուրդին վճռաբեկ ճիւղին կողմէ։

ՄՈՒԿԼԱՅԷՆ(Այտըն) կը գրեն թէ, անցեալները, Ալիօղլը Մուսթաֆա անուն մարդ մը, կէս գիշերին, Բէհմէ անուն կնոջ տունը մտնելով անոր անկողնին մէջ կը զետեղուի։ Բէհմէ յանկարծ արթննալով եւ անծանօթ մարդ մը նշմարելով քովը, վիզը կը փաթթուի, հագուստները կը պատռէ եւ հացի դանակ մը ձեռք անցընելով կը մխէ Մուսթաֆայի վիզը, ծանր վէրք մը բանալով։ Տնեցիները կը սկսին պոռալ եւ դրացիները հասնելով ձերբակալել կու տան այդ անձը։

ՉԷՆԿԷԼՔԷՕՅԻ հեռագրատան առաստաղէն կախուած լամպարը, առջի գիշերը բռնկեցաւ, բայց կարելի եղաւ շուտով մարել։

ՎՃՌԱԲԵԿ ատեանը վաւերացուց եղեռնադատ ատեանին սա երկու վճիռները։ Առաջինով Լուի ու Տէմիրթօքլի անուն անձերը մշտնջենական տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած են՝ Բերայի մեծ փողոցը իրենց շաքարեղէնի վաճառատունը արժէքէն աւելի ապահովագրած ու յետոյ այրած ըլլալնուն համար։ Երկրորդով Մանեօ անուն կինը նոյն պատժին դատապարտուած է՝ Նէտիգուլէի մէջ իր տունը արժէքէն աւելի ապահովագրած ու այրած եւ քսան–երեսուն տուներու ալ այրելուն պատճառ եղած ըլլալուն համար։

—Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուց Գարաժի պատժական ատեանին այն վճիռը, որով Պետիկեան Յովհաննէս, Սահփան անուն անձը սպաննած ըլլալուն համար, տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած է։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ Ղալաթիոյ, Բերայի ու Պոլսոյ ճիւղերը երկուշաբթի, 14 յուլիս, գոց պիտի ըլլան Ֆրանսայի ազգային տօնին հետեւանքով։

ԲԻԼԶՆԷՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԱՐԵՋՈՒՐ.— Պ. Պ. Տէմամթրաքօբուլօ եղբարք եւ Ընկ.ը, նօտարական պաշտօնագրի մը համաձայն, որ վաւերացած է աւստրիական հիւպատոսարանին կողմէ, Կ. Պոլսոյ եւ շրջականերուն մէջ միակ գործակալը եղած են «Բիլզնէր Կէնոսէնշաֆթ–Պրաուէրի» համբաւաւոր գործարանին գարեջուրին։ Յայտնի է թէ, Բիլզնէրի ճշմարիտ գարեջուրը, որ այնքան գնահատուած է ըմպելիք ճաշցողներու կողմէ, իր ախորժելի համէն զատ առողջապահական ըմպելի մըն է, ինչպէս յայտարարած են բժշկական հեղինակութիւններ։ Աւելցնենք թէ իր գնին աժանութիւնը դիւրամատչելի կ'ընէ զայն գարեջուրի սիրահարներուն։ Ռէօմիւրի 15 աստիճան ջերմութեան տակ իր յատկութիւններէն եւ ո՛չ մէկը կը կորսնցնէ։ Հանրութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք զգուշանալ Բիլզնէրի ուրիշ կարծեցեալ վաճառողներէ, որոնք օտարոտի են։ Առաջին անգամն է որ Բիլզնէրի ճշմարիտ գարեջուրը կը ներածուի մայրաքաղաքիս մէջ։ 5—26

SIROP DE RAIFORT

Տղոց աւշային հիւանդութեանց մէջ, տժգունութիւն, միսի թուլութիւն, վիզի գեղձերու ուռենալը ընդհուպ կ'անհետանան Սիրօ տը Ռէֆօր Իօտէ տը Կրիմօ եւ Ընկ. եան գերազանցապէս զօրեղ դեղին գործածութեամբ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ Օսմ. Հանր. Պարտքի բաժնետէրերուն թէ, 1881 դեկտ. 8/20ի Կայս. Հրովարտակին Ե. րդ յօդուածին 5րդ հատուածին համաձայն, ջնջուած պիտի նկատուին այն ամէն կտրօնները, որոնք չեն գանձուած իրենց պայմանաժամէն վեց տարի ետքը։ Հետեւաբար 1896 սեպտ. 1/13ի 26 թիւ կտրօնները, եթէ գանձուած չըլլան մինչեւ 31/13 սեպտ. 1902, Հանրային Պարտքի Վարչութեան պիտի մնայ։ 2—10

⁂

Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ 4% Բրիօրիթէ պարտաթուղթերէն ունեցողներուն թէ 1890 ապրիլ 15/27ի Կայս. Հրովարտակին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, ջնջուած պիտի նկատուին այն բոլոր կտրօնները որոնք չեն գանձուած իրենց պայմանաժամին աւարտելէն մինչեւ վեց տարի վերջը։ Հետեւաբար նոյն պարտաթուղթերուն 1896 սեպտ. 1/13ի 12 թիւ կտրօնները եթէ մինչեւ 31/13 սեպտ. 1902 գանձուած չըլլան, Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան։

18/1 Յուլիս 1902 2—10

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—Օսմ. մաքսային 5% փոխառութեան պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ ներկայ 1/14 յուլիսէն սկսեալ, պայմանաժամը այդ թուականին լրացած թիւ 32 կտրօններուն վճարումը պիտի կատարուի Ղալաթիոյ Օսմ. Կայս. Պանքայի մէջ, ամէն օր, սկսեալ առաւուան ժամը 10էն (Ը. Ե.) մինչեւ կէս օրէն ետք 2½, բացի կիրակի օրէն եւ ուրբաթ օր առաւուան ժամը 10էն (Ը. Ե.) մինչեւ կէս օր։ Այս կտրօններուն եւ թուահամարեալ պօտրօներուն փոխարէն, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի տրուի ընկալագիր մը, որ յանձնուած թուականէն 10 օր ետքը գանձումի համար պէտք է ներկայացուի Ղալաթիոյ Օսմ. Կայս. Պանքայի սնտուկին։ 3—3

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս ծանուցինք արդէն, Եւրոպայի Առաջնորդ Տ. Գէորգ եպիսկոպոս եւ Պ. Մանթաշօֆ Բարիզ գացած էին, նոր կառուցուելիք եկեղեցիին հիմնարկէքը կատարելու համար։ Այդ արարողութիւնը տեղի ունեցեր է անցեալ ուրբաթ առտու, ի ներկայութեան Տ. Իւթիւճեան Սրբազանին, Սուքիաս վարդապետ Պարոնեան, Բարիզի հոգեւոր հովիւ Տ. Վռամշապուհ քահանայի, Տ. Բառնաբաս քահանայի, Պ. Մանթաշօֆի ներկայացուցչին եւ Թաղ. Խորհուրդի մէկ քանի անդամներուն։ Բրիչի առաջին հարուածը տուեր է Տ. Գէորգ եպիսկոպոս, յետոյ Տ. Վռամշապուհ քահանայ։ Կը յուսացուի որ ամիսէ մը կատարուի հիմնարկէքի օծման հանդէսը եւ անմիջապէս յետոյ ձեռնարկուի շինութեան, որ վեց ամիսէն պիտի աւարտի։

—Կարնոյ Գաւառ. Ժողովը իր յունիս 14ի նիստին մէջ տուաւ որոշում մը՝ որ պատուաբեր է թէ՛ Կարնեցիներուն առհասարակ եւ թէ Սանասարեան վարժարանին։ Ըստ այս Սանասարեան վարժարանի արդի շէնքը 10 տարի պայմանաժամով եւ տարեկան 100 ոսկի վարձագնով վարձու պիտի տրուի նոյն վարժարանի վարչութեան, եւ միանգամայն Առաջնորդարանին արկղը պիտի վճարէ վերջին երկրաշարժին հետեւանօք հարկ եղած նորոգութեան բոլոր ծախքերը։

—Խարբերդի Հիւսէյնիկ գիւղէն նորէն խնդրանքներ եղած են քարոզչի մը համար։

—Մարաշի որբանոցին բարերար Ժամհարեան եղբայրները 10,000 ֆրանք ղրկած են Պատրիարքարան, իբրեւ տարեկան ծախք։

—Ս. Պատրիարքը, երէկ, ընկերակցութեամբ Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի, Կայս. Պալատ գնաց։

—Մուշի Գաւառ. Փոխանորդ Տ. Խոսրով Ծ. վարդապետ նիստի հրաւիրելով Մուշի Ս. Կարապետ վանքի վանական ընդհանուր ժողովը, հաշիւ պահանջեր է, որոնք քանի մը տարիէ ի վեր հաշիւ չէին տուած։ Վանահայրական Փոխանորդ Տ. Վարդան վարդապետ կարգ մը հաշիւներ ներկայացուցեր է, որոնց քննութիւնը յանձնուեր է մասնախումբի մը։ Վանքին համար նոր տնօրէն խորհուրդ մը կազմուեր է, անդամակցութեամբ Տ. Եղիշէ Կարապետեան Տ. Ստեփան Պաղտասարեան եւ Տ. Կարիճ վարդապետներու։ Ասոնց հաստատութեան Պատրիարքական կոնդակը խնդրուած է։

—Սամսոնի Առաջնորդ Տ. Յակոբ եպիսկոպոս երկու շաբաթ առաջ քահանայ ձեռնադրեր է Խաչիկ Գըլըճեան եւ Յարութիւն Կարմիրեան անուն անձերը, կոչելով զանոնք Տ. Արիստակէս եւ երկրորդը՝ Տ. Վրդանէս։

—Սըվազէն խնդրագիր մը ղրկուած է Պատրիարքարան, Սանասարեան վարժարանը նոյն քաղաքը փոխադրելու համար։ Այս խնդրագիրը ստորագրած են տեղւոյն Առաջն. Փոխանորդ Տ. Սահակ վարդապետ եւ Քաղաքական Ժողովը։

—Ս. Հայրապետին կարգադրութեամբ, Պարսկաստանի բոլոր հայ վարժարաններուն ընդհանուր տեսուչ կարգուած է Բագրատ վարդապետ Վարդազարեան, որ Թիֆլիզէն Էջմիածին ուղեւորած է, Ս. Հայրապետին ներկայանալու համար։

—Յառաջիկայ կիրակի, Նարլըգաբուի Թաղ. Խորհուրդի ընտրութիւնը պիտի կատարուի։

—Ասկէ առաջ ծանուցուեցաւ թէ Տ. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի Գատըգիւղի մէջ ունեցած իր մէկ տունը կտակած էր Ազգ. Հիւանդանոցին։ Արդ, վաքֆի վերաբերեալ գործողութիւնները աւարտած ըլլալով՝ վաքֆին յանձնուած է Պատրիարքարան։

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

(Մեր թղթակցեն)

Սամաղար գիւղից (էջմիածնի գաւառ) գրում են.— Մայիսի 26ին, կիրակի օր, այստեղ հողին յանձնեցինք Մարտիրոս Ցրտատարեանցին, Երեւանի եւ Կարսի նահանգների հայ-աւետարանականների պատուորին։ Հանգուցեալն եղաւ սկզբնապատճառ այս կողմերում աւետարանականութեան մտնելուն։ 45ական թւականներին ընդունելով աւետարանականութիւն, նա սկսում է մեծ եռանդով քարոզել աւետարանը, կրելով միեւնոյն ժամանակ մեծ նեղութիւններ եւ հալածանքներ։ Ցրտատարեանցը մեծ թւով համակրողներ է գտնում նաեւ Կարսի եւ Ալէքսանդրապոլի շրջաններում։ Վերջին տարիներս, ընտանեկան աննպաստ հանգամանքների պատճառով, հանգուցեալ Ցրտատարեանը տեղափոխւում է Սամաղար եւ ապրում էր իր բարեկամ եւ այժմ իր յաջորդ Պ. Ջոհրար Սարգսեանի մօտ։ Հանգուցեալը 80 տարին բոլորել էր եւ թողեց երեք որբ թոռներ։ Նա ամենից յարգւած եւ սիրւած անձ էր, իբրեւ մի ճշմարիտ քրիստոնեայ, այս բառի ընդարձակ նշանակութեամբ։

—Երեւանից գրում են.— Ինչպէս լսեցինք, Կարապետ Կոստանեանց, որին ուզում է Սուքիաս եպիսկոպոսը թեմական դպրոցի համար տեսուչ հրաւիրել, նշանակւում է ճեմարանի տեսուչ։

—Նօվօյէ Վրեմյա լրագիրը հաղորդում է, թէ երկրագործական եւ պետական կալուածների մինիստրութիւնը ուղարկում է կաթնատնտեսութեան իր մասնագէտ Ա. Բալանթարին Լօնդօն, որպէս զի նա մասնակցէ անգլիական պարլամէնտում կազմւած այն մասնաժողովի աշխատանքներին, որ պէտք է Ռուսաստանից եւ ուրիշ երկիրներից Անգլիա ներմուծւող իւղի համար նոր նորմաներ սահմանէ։

—Կիրակի, յունիսի 2ին, ցերեկվայ ժամը 12ին Թիֆլիսի Արտիստիքական Ընկերութեան դահլիճում տեղի ունեցաւ «Հայոց դրամատիկական Ընկերութեան» ընդհանուր ժողովը, որ երկրորդ անգամն էր նշանակւած եւ այս անգամ կայացաւ աւելի բազմամարդ անդամների ներկայութեամբ։ Ժողովի նախագահ ընտրւեց բժշկապետ Ա. Անանեան, քարտուղար՝ Վ. Նալբանդեան։ Պարապմունքների առարկաներն էին՝ ընկերութեան իսկական եւ նպաստող անդամների ընտրութիւն, ռէպերտուարական յանձնաժողովի ընտրութիւն, վարչութեան զեկուցում վարչութեան անդամների հերթական պաշտօնաթողութեան մասին եւ ընթացիկ գործեր։ Հաստատւեցին 88 նոր իսկական անդամներ եւ ընտրւեց մի նոր նպաստող անդամ, Պ. Թարխանեան, ձայների մեծամասնութեամբ։ Ռէպերտուարական յանձնաժողովի անդամներ ընտրւեցին՝ Պ. Գր. Փրիդոնեան, առանց քուէարկութեան, Վ. Նալբանդեան, Ա. Թարխանեան եւ Գ. Ջմշկեան։ Ընթացիկ գործերին վերաբերեալ զեկուցումից տեղեկացանք, որ վարչութիւնը որոշել է առաջիկայ սէզօնում Արտիստիքական Ընկերութեան թատրոնում պահել կանոնաւոր մեծ խումբ եւ կազմել ժողովրդական հանրամատչելի ներկայացումներ Վրաց ազնուականների թատրոնում։ Ներկայացումները կը սկսւեն սեպտեմբերի 15–ից եւ կը տեւեն մինչեւ դեկտեմբերի 30։

—Թիֆլիսի վանքի Սւադ. եկեղեցու կրօնական–պատմական վարչութիւնը հրաւիրում է Ղուկասեան դրական մրցանակին ցանկացողները մասնակցել, ուղարկելով իրանց աշխատութիւնները մինչեւ տարւոյս նոյեմբեր 1ը։

ՊԱՏՈՒԵԼԻ Ս. Կ. ՊԵՏԻԿԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Պատ. Ս. Կ. Պետիկեան որ Գիսակ ծածկանունով ծանօթ էր լրագրութեան մէջ, այս առտու վախճանեցաւ 43 տարեկան՝ վեց շաբաթ հիւանդութեամբ տառապելէ յետոյ։ Կիրակի պիտի կատարուի յուղարկաւորութեան հանդէսը։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԼՈՆՏՈՆ, 9 յուլիս.— Այսօրուան բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Էտուարտ թագաւորին առողջական վիճակին յառաջդիմութիւնները անընդհատ կը շարունակեն. լաւ կը քնանայ. ոյժերը կ'աւելնան. վիրաբուժական գործողութեան տեղը քիչ քիչ կ'աղէկնայ։

—Պ. Չէմպըրլէնի առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։ Հիւանդանոցէն ելաւ եւ իր տունը գնաց։

—Ուէսթքրայոընի կայարանին մէջ, Լոնտոնի մօտ, ուղեւորներու կառախումբի մը եւ վայրաշարժի մը միջեւ ընդհարում մը պատահեցաւ։ Տասներք հոգի վիրաւորուեցան, որոնց մէկ քանին բաւական ծանր կերպով։

ՎԻԷՆՆԱ.—Խտիվը հոս հասաւ։

ՅԱԼԹԱ.—Թոլսթոյ ապաքինեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը չվաւերացուց ժան տը Քասթէլլան կոմսին ընտրութիւնը։

—Ծերակոյտը ընդունեց ուղղակի տուրքերու եւ հարիւրին 3½ տոկոսով Ռանթին փոխարկման ծրագիրները։

ՍԲԱ.—Պէլճիքայի թագուհին պաղ առած ըլլալով, վիճակը, երէկ, մեծ մտահոգութիւն պատճառեց։ Այսօր, սակայն, ամէն վտանգ անցած է։ Թագուհին իրիկուան պիտի կրնայ ելլել անկողնէն։

ՊՈԼՈՆԵԱ.— Ուծծոլի փողոցին մէջ նպարավաճառի խանութէ մը հրդեհ ծագեցաւ քարիւղներու բռնկելէն. շուրջը գտնուած տուներն ալ այրելէ ետքը, կարելի եղաւ մարել։ Քառասուն հոգի վիրաւորուեցան։

ՍՕՖԻԱ.— Պուլկարական փոխառութեան նպաստաւոր քուէ տուին, նախարարները, անոնց կուսակցութիւնը, Սթամպուլովի կուսակցութիւնը. իսկ հակառակ քուէ տուին ազգայնականները, Քարաւէլովի կուսակցութենէն բաժնուողները, ընկերվարականները եւ հողագործականները։ Փոխառութեան ծրագիրը քուէարկուեցաւ 56ի դէմ 111 ձայնով։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 9 յուլիս.— Պ. Քոնսթան յուլիս 25ին Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

—Հանրապետութեան նախագահը իր ներկայութեանը ընդունեց Սիամի գահաժառանգ իշխանը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Մէթհուէն, այսօր, Լոնտոն ժամանեց։

ՔԱՐԼՍՊԱՏ.— Պարսից Շահը Օսթէնտ ուղեւորեցաւ, ուր քանի մը օր պիտի մնայ, Քոնթրէքսէվիլ երթալէ առաջ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սոսկալի փոթորիկ մը աւերեց Պատաժոզի նահանգը, բնաջնջելով բոլոր հունձքերը։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Ծերակոյտը անփոփոխ քուէարկեց հարիւրին 3½ տոկոս ունեցող Ռանթին տոկոսը հարիւրին երեքի իջեցնելու ծրագիրը։

ՎԻԷՆՆԱ.—Եգիպտոսի Խտիվը, այսօր, հոս հասաւ։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Սերպիոյ թագաւորը ու թագուհին սեպտեմբերի վերջերը Լիվատիա պիտի երթան՝ Ռուսիոյ կայսեր յայցելութիւն տալու։ Ալեքսանտր թագաւորը ու թագուհին վերադարձին Կ. Պոլսէն պիտի անցնին։

ՀՌՈՄ.—Կ'ըսուի թէ Ռուսիոյ կայսրը, Հռոմի մէջ, ներկայ պիտի ըլլայ Իտալիոյ թագաւորին զաւակին մկրտութեանը։ Թագուհիին ծննդաբերութիւնը դեկտեմբերին տեղի պիտի ունենայ։

ՅԱԼԹԱ.—Թոլսթոյ կատարելապէս ապաքինեցաւ եւ այս առտու Սեւաստոպոլ ուղեւորեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Էտուարտ թագաւորին առողջական վիճակին բարւոքումը զգալի կերպով կը շեշտուի. ախորժակը սկսած է եւ վիրաբուժական գործողութեամբ բացուած վէրքը գրեթէ սպիացած։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սըր Շոմպէրկ Մաք Տընէլ որ տասնըչորս տարի Լորտ Սոլզպէրիի մասնաւոր քարտուղարի պաշտօնը վարած է, հանրօգուտ շինութեանց նախարար անուանուեցաւ, սակայն նախարարաց Խորհուրդին չի կրնար մասնակցիլ։ Կ'ըսուի թէ այդ անուանումը նշան մըն է թէ Լորտ Սոլզպէրի պիտի հրաժարի նախարարապետութեան պաշտօնէն, վասնզի բաւական ատենէ ի վեր մտադրութիւն յայտնած է քաշուիլ կառավարական պաշտօնէ։ Լորտ Սոլզպէրի եօթանասուն երկու տարեկան է. յայտնի իրողութիւն մըն է թէ նախարարապետը փայլուն, օգտակար ու գործունեայ պաշտօնավարութիւն մը ունեցած է։ Կ'ըսուի թէ Լորտ Սոլզպէրի հանրային կեանքէ յոգնած ըլլալով, կ'ուզէ հանգչիլ։ Պատճառ կայ կարծելու թէ այդ պարագան ճիշդ է, եւ թէ թագադրութեան հանդէսներէն ետքը Լորտ Սոլզպէրի պիտի հրաժարի։ Ո՞վ պիտի յաջորդէ անոր իբրեւ նախարարապետ։ Երեք անուն կը տրուի. Պ. Պալֆուր, Պ. Չէմպըրլէն եւ Լորտ Լանստաուն։ Սակայն լուրերու նայելով, Պ. Չէմպըրլէն ընաւ պիտի չկրնայ Անգլիոյ նախարարապետ ըլլալ. միայն Պ. Պալֆուր յարմար ընտրելին կը նկատուի այդ պաշտօնին։

—Հինգ հարիւր հազար աղքատներ, այսօր, Էտուարտ թագաւորին հիւրերը եղան, վասն զի Լոնտոնի զանազան տեղերը հացկերոյթներ տրուեցան անոնց, ինչպէս որոշուած էր թագադրութեան հանդէսներուն առթիւ։ Օդը շատ գեղեցիկ էր։ Թագաւորին քարտուղարը, այս առտու, հեռագրեց Լոնտոնի քաղաքապետին թէ թագաւորը ու թագուհին մտադրած էին ներկայ ըլլալ այդ հացկերոյթներուն, բայց հիւանդութիւնը արգելք եղած է. ուստի արքայական գերդաստանի անդամներէն ոմանք թագաւորին կողմէ ներկայ պիտի ըլլան։ Քարտուղարը ծանոյց նաեւ թէ Ն. Վեհափառութիւնը կը յուսայ որ իր հիւրերը լաւ զուարճանան եւ հաճելի օր մը անցընեն։ Կալլէսի իշխանը ու իշխանուհին այցելեցին բոլոր հացկերոյթի վայրերը։ Իշխանը կարդալ տուաւ բժշկական վերջին տեղեկագիրը թէ Էտուարտ թագաւորին առողջական վիճակը կարելի է վտանգէ զերծ նկատել։ Այդ լուրը խանդավառութեամբ ողջունուեցաւ։ Միայն Ֆուլհէմի պարտէզին մէջ տասնըչորս հազար աղքատներ ճաշեցին. սեղանները եթէ քով քովի դրուէին, չորս քիլօմէթր տեղ պիտի բռնէին, բայց անջատ խումբերու վերածուած էին. երկու հազար հոգի սպասաւորեցին։ Կերակուրներն էին չորս հարիւր յիսուն կասր կովի միսի խոզի կտորներ, յիսուներկու տակառ խաշած բամթէյս եւ աւանդական «բլըմ բըտինկ»ը։ Այդ կերակուրները տաք եղանակին համար դժուարամարս ըլլալով, գարեջուր ու լիմոնատ ալ կը տրուէր։ Ճաշի միջոցին նուագածութիւն կատարուեցաւ։ Սեղանի մասնակցողներու իւրաքանչիւրը դաւաթ մը ստացաւ իբրեւ թագաւորին նուէրը։ Գարեջուրի գործարանատէր մը այդ հացկերոյթներուն բոլոր գարեջուրները նուիրեց, ընդամէնը 1000 թոնօ, որ երեք հազար անգլ. ոսկի կ'արժէ։ Լոյտ Նիւզ եւ Տէյլի Քրոնիքլ ալ նուիրեցին սեղաններուն վրայ իբրեւ ծածկոյթ դրուելիք թուղթերը որոնք եթէ քովէ քով դրուէին՝ երկայնութիւնը հարիւր տասներկու քիլօմէթրի կը հասնի։

—Մ. Նահանգաց մէջ մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Էտուարտ թագաւորին առողջական գոհացուցիչ վիճակը։

—Թագադրութեան թուականը քանի մը օրէն պիտի որոշուի.

—Անգլիական լրագիր մը կ'ըսէ թէ յայտնի չէ որ Էտուարտ թագաւորին համար վիրաբուժական գործողութիւն մը նորէն հարկ պիտի ըլլա՞յ թէ ոչ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ կայսրը, Քիլէն մինչեւ Թրավէմինտէ կատարուած նաւարշաւին ներկայ գտնուած միջոցին, ստացաւ Էտուարտ թագաւորին վիրաբուժին մէկ հեռագիրը՝ ծանուցանող թէ հիւանդին վիճակը բոլորովին ապաքինելու վրայ է։ Վիլհէլմ Բ. երեք անգամ «հուռրա» գոչեց Անգլիոյ թագաւորին համար։

ՍԱԿԱՐԱՆ

—o—

ՕՍՄ. ՔՈՆՍՈԼԻՏԷՆ ԲԱՐՁՐԱՑԱԾ

Սակարանի օրագրութեանց մէջ շատ քիչ անգամ պատահած է երէկուան անակնկալ բարձրացումը, այնպէս մը սակայն որ իսթիլանցի զանգակին քանի մը վայրկեան մնացած ըլլայ։ Անակնկալ, յանկարծակի բարձրութիւններ շատ անգամ եղած են. բայց քանի մը օրեր թոյլ եւ տկար կերպով շարունակող սակերուն վիճակը, եւ նոյն իսկ երէկ, առաւօտէ մինչեւ իսթիլանցի զանգակին 2–3 վայրկեան մնացած գրեթէ նոյն եւ նման մնացած գիները, մէկէն ի մէկ ֆուրեա մը ընելով մինչեւ 29 ղրշ. 12 փարա ըլլալը, հաւանական է։ Եւ անոնք որ առջի օրուընէ իսթիլանց տուած էին, ոմանք 80 եւ ոմանք 85 ղրշ. եւ որ յոյսերնին կտրած էին այլ եւս բան մը շահելէ, այսինքն գիներու տարբերութիւն մը յուսալէ, քանի որ ինչպէս ըսինք հազիւ քանի մը վայրկեան մնացած էր իսթիլանցի զանգակին, անակնկալ կերպով 12 փարա տեսան Քոնսոլիտէի գինը, եւ... «նոյն ժամայն հաւ խօսեցաւ», զանգակը զարկաւ։ Իսթիլանց տուողները ոչ միայն իրենց տուած եւ կորուստ սեպած դրամնին ետ առին, այլ անոր կրկինն ալ շահ ըրին ի հեճուկս անոնց՝ որոնք առջի օրուընէ գրպանած էին դրամները եւ գիներու նոյնութիւնը տեսնելով սիկառ մըն ալ կը վառէին, այս անգամ սիկառի մուխերուն մէջէն բէյթօվ մը դիտելու համար «նոյն» մնացած թիւը իսթիլանցի զանգակին տակ։ Կարգը իրենցն էր քիչ մը սպրելու։

⁂

ԻՍԹԻԼԱՆՑ

Իսթիլանց ռամկացած ձեւն է, ինչպէս գիտէք, սթէլլաժ բառին, որ Սակարանի մէջ կը գործածուի իբր հոմանիչ մէկ օրէն միւսին, կամ ութ օրուան համար տրուած դրաւի վարձքին—50–60–200 ելն. ղրշ.—եւ դրամը տուողը իրաւունք կ'ունենայ դրամը ստացողէն իր դրաւ կամ պայմանի դրած գինէն նոյնչափ Քոնսոլիտէ պահանջելու եւ կամ տալու—պայմանը գիտէ—մինչեւ հետեւեալ օրը, ճիշդ ժամը 9½ին. ամառ թէ ձմեռ, այս ժամը ընաւ չի փախուիր, բացի տարին երկու օրէ՝ Զատկի չարթուն։

—Այսօր ալ Օսմ. Քոնսոլիտէն կ'արժէ 29 ղրշ. 16½ փարա եւ Երկաթուղին 114½ որ համեմատաբար վար է։ Մ. Հ.

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 26 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	29	12
Ամէնէն բարձր գին	»	29	12
Ամէնէն վար գին	»	29	03
Ռումէլիի Երկաթուղի զոց.	ֆր.	113	62
Ամէնէն բարձր գին	»	113	62
Ամէնէն վար գին	»	113	87

ԲԱՑՈՒՄ 27 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	29	16
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	114	25
Շիրքէթի Խայրիէ		26	75

Օսմանիէ	—	—
Ռէժի	—	—
Օսմ. Պանքա	—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.	0	10
Սօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ	0	3
Օ ժ Ապահ. Ընկ.	3	55
Թրամուէյ բաժնեթուղթ	5	35
» ժուիսանս	1	40
» պարտաթուղթ	492	—
Բարասի Կ Պոլսոյ	295	—
Թունել	135	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	263	75
Լավրիոն	69	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	37
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	71½
» » » չէք	»	22	70
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	70

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ էմբէրիալ	»	90	—
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	102	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	96	37
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	52	25
» » » Դ. բաց.	26	63
» » » Դ. զոց.	26	63
Օսմանեան Պանքա	12	25
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5%	39	—
» Մոնոբոլ	42	60
Պուլկարական 1888	95	—
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ	109	50
Տօմինիալ	105	—
Թրանսվալ	5	37
Այտին Երկաթուղի	14	50
Փոխառութիւն	25	35

ԲԱՐԻԶ, 9 Յուլիս

Ֆրանս. Ռանթ 3%		101	50
» » 3½%		102	67
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	26	85
» » » Դ. զոց.	»	27	20
» » » Բ.	»	52	80
» » » Գ.	»	29	17
Օսմ. Կայս. Պանքա	ֆր.	558	—
Օսմանիէ	»	480	—
Ռումէլի Երկաթուղի	»	116	25
Օսմ. մաքսատուն	»	527	—
Օսմ Ռէժի	»	321	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4%	»	505	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1054	—
Իտալական Ռանթ	»	102	—
Սպանիական արտաքին	»	80	60
Թրանսվալ	»	136	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	60
Դրամադեղչ	»	—	—

ՏՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երես
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 31 Մայիս 1902ի

ՊԱՐՏՔ	Ֆրանք
Սնտուկ. մէջ գտնուած դրմ.	140,721,319.05
Թղթապանակ	864,549,369.21
Ռըբօռ	247,208,408.94
Ընթացիկ հաշիւներ	314,840,124.01
Փոխառութիւններ	147,654,490.65
Պարտաթղ. արժեթղ. եւլն.	9,971,141.46
Անշարժ կալուածք	30,000,000.—
Զանազանք	17,875,005.86
	Ֆրք. 1,772,819,859.18

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի դրուած դրմ.	556,000,090.88
Ընթացիկ հաշիւներ	662,437,256.24
Ընդունուած փոխնկադ.ր	98,454,198.77
Վճարելի պարտամրհնք.ր	39,276,873.28
Զանազանք	66,651,440.01
Պահեստի դրամ	100,000,000.—
Դրամ.գլուխ ամբողջ վճրծ.	250,000,000.—
	Ֆրք. 1,772,819,859.18

Վարչ. Խորհրդոյ Նախգհ. Հ. ԺԵՐՄԷՆ

Ընդհ. Տնօրէն Ա. ՄԱԶԵՐԱ

ՕՐԻԺԻՆԱԼ ԲԻԼԶՆԷՐ ՊԻՐ
ԿԷՆՈՍԷՆՇԱՖԹ - ՊՐԱՈՒԷՐԻ
ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ
ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս գարեջուրը ամէն տեղ գնահատուած է իր ախորժելի համին եւ առողջապահիկ յատկութեանց համար։ Առաջին անգամ ըլլալով, ուղղակի Կ. Պոլիս բերուած է Բիլզնէնէն, ուր լեցուած են շիշերը։ Միակ գործակալն է Տէմէթրաքօբուլօ Եղբարք եւ Ընկ.։

Շիշերուն գինն է
Ամբողջ շիշը 4 ղրուշ
Կէս » 3 »
Մէկ սնտուկ, 24 շիշով 92 »
» » 48 » 180 »
» » 72 » 192 »
10—52

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՆԱԽԿԻՆ ՎԷԼԱՍԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՅԱՋՈՐԴ Ֆ. ՎԻՕՔՈՆԹԻ

ԲԵՐԱ, 425, Սէնթ-Մառի եկեղեցիին մօտը

Վաճառատան շէնքին քակուելուն պատճառաւ, Նախկին Վէլասթի վաճառատունը (յաջորդ Վիւքոնթի) յունիս 3/16 երկուշաբթի օրէն ի վեր ընդհանուր վաճառում կ'ընէ իր մետաքսեղէն եւ բրդեղէն ապրանքներուն համար, արանց յատուկ։ Առիթէն օգտուեցէք։ Վաճառումները կանխիկ են։ 10—30

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին
Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առաւելական պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինաէլի խան, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ՆԵՐՔԻՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

ՀԱՄԻՏԻԷ ՖԵՍԵՐԸ

Առանց սանց դիմելու ֆէս մի գնէք. մեր ֆէսերը չեն կաղապարուիր, անձրեւէ քրտինքէ և ոչ ալ արեւէն չեն փտտուիր, Թըլլած ֆէսերը չորցնելու համար կրակի չբռնել կը յանձնարարենք, եթէ երբեք մեր ֆէսերը կորին կամ թէ աւրուին, եթէ մասնաճիւղին բերուի առանց սակի *նոր դրութեամբ մը պիտի կաղապարուի։ Կը ծախուի Պոլսոյ կողմը Համիտիէ Ճատտէսի Քիւչիւք Իսմայիլ Փաշա խանի տակ Թիւ 17, Տէրէքէսէր արասի Թիւ 71, Աքսէրայ, Եէնի Քուլումպա մէյտան Թիւ 101, Գալաթ խէնչէ ճատտէսի, Թիւ 3-5, Շէհզ Օսման պէյի սրճարանին մօտ մեր գործատան մէջ, Պէշիկթաշ մեծ պողոտային վրայ Տոքթ. Քրիստեան տան տակ, Թիւ 55, Ղալաթիա Պորսայի դէմ Թիւ 9 և Սկիւտար մեծ չուկային մէջ, Թիւ 44 վաճառատուները։*

Վերջին գնով եւ առանց ծոպի

Մէջը Թիլէթով խիստ տոկուն ֆէսեր 5 դհ.
» *խսիրով* » » » 8 »
Մէջէ մէջ ֆէսով » » » 10 »
Մէջը սնդուսով » » » 13 »

Ասոնցմէ զատ ուղղուած ձեւով ֆէսեր կը շինուին գործարանիս մէջ յանձ. արարութեամբ։

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ԼՈՆՏՈՆ

Պահեստի դրամագլուխը 31 *դեկտ.* 1898ի
162, 924, 140 ֆռանք
Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և այլն՝
31 *դեկտեմբեր* 1898ի
29, 765, 473 ֆռանք
Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովեալներու եղած վճարումներ, կենդանի թոշակ, եւն.
362, 858,507 ֆռանք

1898 *տարուան մէջ ընկերութիւնը* 6619 *թոլիսներ տուած է որոնք* 58,680,000 *գումարի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։*

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՑՕՒԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԱՐՔԵՐԸ, մտքի եւ մարմնի չափազանց յոգնութիւնները, գեղծումներն ու քնատութիւնները այժէ կը ձգեն մարդը, մարմինը կը տկարացնեն, ջիղերը կը թուլցնեն ու անժամանակ ծերութեան կը մատնեն նոյն իսկ երիտասարդներն ու չափահասները։ Արիւնը ջիղերը, ոսկորներն ու կազմուածքը զօրացնելու եւ վատուժութեան ու տկարութեան առաջքը առնելու համար անհրաժեշտ է գործածել Օվօ-Լէսիթին Պիլլօն նորագիւտ դեղը, որ ամէն մեծ դեղարաններուն կը գտնուի։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տէր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշտ Ջըպուննեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն *կը լեցնէ*, ջցաւով դիմելու եւ բուժուածքվերադառնալու *պայմանաւ։*

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար և նման բնականին, դեմքի ձեւաւորութիւն բոլոր տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն *երաշխաւորեալ։*

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի *ատամնահանութիւն։*

Ց. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կես օր), *ինչպէս նաեւ ամէն օր* մինչեւ կես գիշեր) *հիւանդ կ'ընդունին։*

Տանօր —*Պոլսոյ կողմը Մասնաճիւղ ՁՈՒՆԻՆԻ* 11։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ ճամբաւ
ՁԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է հեռուեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով
387

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու, տկար կազմ ունեցողներու, արեան աղքատութեան և մարթի հիւանդութեան ենթակուողներուն ու կուրծքի տկարութեէ տառապողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն. սակայն՝ ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը զանեցնեն զայն գործածողները, որոնք կամ զայն չանգով կը խմեն և կամ կը ստիպուին բնաւ չի խմել։ Ֆրանսայի բժշկական հաճուէն տօքթէօր ԲՈՒՐԹՈՒԼ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ, որ հասարակ ձկան իւղերու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անուշ, եղուինի ու մանիշակի հոտը կը զգացնէ, ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մըն է գործածելու։ Ո՛չ խմուելու տեեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժիշկները միաձայնութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ միեւնոյն ժամանակ ազդեցիկ և փորձուած դարմանն է դժուարաչնչութեան, կուրծքի իջուածքներու, հազբուխի, կուրծքի տկարութեան և մինչեւ իսկ կրծոյ տապքն առնել թոքախտին։ Ամէն ճաշէ առաջ մէկ մէկ դգալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պահճէ գաբու Քիւչիւքեան դեղարանը, Սուլթան Համամ Մէղիքի Լէնսօ և Պօնտիչիառնոսի դեղի մթերանոցներու և ամէն մեծ դեղարաններու մէջ։
796 46—52

ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԷՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական գեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիջութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անմիջապէս ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որ դժբախտութենէ կը զրկեն զմարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԻՒՆՆ անմիջապէս կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիջութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միզանցքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդը յուսահատեցնելէ ուրիշ բանի չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ բոլորովին զերծ է այս անպատեհութիւններէն։ Հետեւաբար անոնք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեթոտով պատրաստուած դեղը գնել, պարտք ունին ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը։

Սանդալ Սալօլէ Էմմրին *կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութիւնէն. ԷՄՄՐԻ անունը փնտռեցէք։*

Կը ծախուի Եէնի Ճամիի բաժը Բէազիտ պէյի, Սուլթան Համամ Մէղիքի, Լի օս, Պօն-էյինոս դեղի մթերանոցներն ու Պահճէ Գաբու Քիւչիւքեան դեղարանը։
897 48—52

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նշելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն առտնէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւՕտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գոնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասսանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սէբրօ	1200
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորազիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	593	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տրընամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օճօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնդարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրազօ	1841	Քիլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Տայսօ *շոգենաւը, նաւապետ Բիւրրին, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 27ին և յուլիս 11ին հոս կը սպասուի։*

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թւ. 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՔՈՔԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ
Տանօր առամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սէթէ թը Բէրա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Միրզէնէ դեղարան Նալյաուս հիւանդ կ'ընդունի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի, Պօրտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Րամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Աֆինըս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբըն	1500
Մարիոթիս	2500	Կիւլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈՒԼ և ԸՆԿ
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, *Ճէյմս Սդրիթ Լիվըրբուլ։*

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Արրժըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինհօ	900
Վալոնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 *մաքսատան հին տեղը*

COMP RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան Նրթեւեկութիւնք

Դշ. 25/8 *Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի*
Դշ. 26/9 *Իզմիր, Խիոս, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցու. թիւն Աղեքսանդրիայէն Բոր-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապուլուս-Շամ.*
Դշ. 26/9 *Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի.*
Եշ. 27/10 *Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ, Բաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։*
Եշ. 27/10 *Սեւաստաբօլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։*
Ուր. 28/11 *Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։*
Շբ. 29/12 *Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Խիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։*

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Յուլիս 15ին Պիքիմէ, *Մարսիլիայէն։*
» *21ին* Սերաֆսի. *Անտ. եղերքէն։*
» *14ին* Ֆլանտր, *Անվէրսէն։*

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յուլիս 16ին Պիքիմէ, *Սամսոն, Տրապիզոն և Բաթում։*
» *22ին* Սերաֆսի, *ուղ. Մարսիլիա։*

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քլթարափին վրայ։ 516 *Է. Թ. ԲՈՒՐԳՈՒԼ*

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Ուրէ ամիսը երկուքանգամ կըլբանեն
Լիվրբուլի եւ Արեւելքից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Աւրանիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Սարակոսա *շոգենաւը, նաւապետ Ուիլէմս ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս հասաւ։*

Դիմել առ ՃՕԼԻ ԵՒ ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

Արտօնատէր ՉԱՐԻՇ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

— 45 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՍ

ՆԱՄԱԿ ԺԲ

Իրենց հոգին թունաւորած են քանի տարիկանի մէջ, եւ որպէս զի չարունակեն ապրիլ ա՛յնպէս՝ ինչպէս սկսած են, որպէս զի իրենց ընտրած կերպով քաջ հանդիսացնեն իրենք զիրենք, որպէս զի անձնասիրելի պահեն իրենց անկախութիւնը, բնազդօրէն զանց ըրած են բարոյական խղճահարութիւններ ու փափկանկատութիւններ, որոնք կրնային չարունակ խոչընդոտներ ըլլալ իրենց գործունէութեան ասպարէզին մէջ, ուստի անհրաժեշտ էր որ, առանց տարբեր վերլուծումի, առնեն ամէնը խակամտութիւններու կարգին մէջ դասուէր։ Ա՛յսպէս կը բացատրուի այն խորչումը՝ զոր այնքան մարդիկ կը զգան իրենց խղճին քննութիւնը կատարելու մասին. դէպի իրենց անցեալ կեանքն անդրադարձումներ ընելը տաժանք մըն է իրենց համար, անոնցմէ ոչ մէկը կրնայ իր կեանքը վերաքննելու բարեհաճիլ։

Ձեր խիղճը, սիրելի բարեկամ, իր գործին մէջ պիտի սատարուի երկու զօրաւոր օժանդակներէ, որոնք են սէր ու աշխատանք։ Ասոնք պիտի լեցնեն, պիտի գրաւեն ձեր գոյութիւնը, ու բնաւ չպիտի թողուն որ չար կամ յոռի բան մտնել գտնէ ձեր գոյութեան ու ձեր սրտին մէջ։

Ամէնէն գեղեցիկ, ճնաշխարհիկ զգացումն այնպիսի տարօրինակ կերպով այլափոխուած է որ դժուարաւ կ'ըմբռնենք թէ ինչ բանի վրայով կը խօսին սէր բառն արտասանողները։ Ինչ որ կրնամ իմ դատումովս՝ հաստատել (affirmer) ձեզ, այն է թէ ո՛չ մօտէն, ոչ ալ հեռուէն կ'ակնարկեմ այն անկարգ տարփանքին, որ սնունդ կը մատակարարէ տռամներուն, այն գեղծ տռփանքին՝ որ ճարտի կը հայթայթէ վէպերուն։ Իմ մեծ զարմանքներէս մէկն ա՛յն եղած է միշտ թէ այդ հրապարակներն ու այդ չնութիւններն ինչպէս կրնան ա՛յնչափ բուռն հետաքրքրութիւն մը ազդել՝ որ կատարեն երեւակայութեան գործերու մեծագոյն մասին մէջ կատարած դերը, ու իրենց յանկուցանել այնքան համակիրներ։ Այն հաճոյքը զոր շատ մարդիկ կը զգան իրենց միտքը սնուցանելէ այդ սատայօդ այլանդակ ու անհեթեթ բաներով, որոնք՝ դարերէ ի վեր՝ հանրային հետաքրքրութեան տարրերը են, —անբացատրելի՛ է ինծի համար։ Առեւանգումներու, հափշտակումներու, սիրադրժումներու, յուդայական դաւերու հերամներէն տարբեր հերոսներ կան. ու այս երեսուն քաջագործութիւնները, այս տափական շահատակութիւնները ատուդիւ երբեք արժանի չեն այն ուշադրութեան՝ զոր մարդիկ կ'ընծայեն անոնց։

Ձեր առանձնատուկ սէրը, սիրելիդ իմ Պօղոս, ա՛յն սէրը զոր քեզ պիտի ներշնչէ ձեր կինն ըլլալիք ծաղկափթիթ աղջիկը, պիտի կազմէ ձեր երիտասարդութեան ոյժը։ Ողջախոհ ու խորամուտ սէր մը, բժժանքներուն ամէնէն գեղեցիկն է։ Հոգիին մէջ կը դնէ ամէն տեսակ չքնաղութիւններ ինչպէս եւ ամէն տեսակ յոյզեր, ու, թէպէտ կը թուի զմեզ փոխադրել բարձրագոյն աշխարհի մը մէջ, սակայն զմեզ կը հրաւիրէ ամէն բան սիրելու մեր չուրջը, զմեզ կը գրգռէ մեծ ըլլալու, մաքուր մնալու, լաւագոյն ըլլալու։ Կեանքի այդ սիրալի ժամանակամիջոցին մէջ, եթէ մինչեւ իսկ չպաշտպանուէիք ձեր խիղճէն, ձեր սէրը պիտի փրկէր զձեզ։

«Մարդկային բոլոր ազդեցութիւններէն, բսած է Կիզօ (*), առաքինափայլ սիրոյ մը ազդեցութիւնն է ամէնէն զօրաւորը, ինչպէս եւ ամէնէն քաղցրը։» Ինչ որ ալ ըլլան կամ ընեն ձեր սէրը ունեցող երջանկութեան շուրջը, դուք ձեր սիրոյն պիտի պարտիք ձեր հրճուանքին խանդավառութիւններուն ու ձեր միամիտ հիացումներուն պահպանութեան գործը. ձեր սիրոյն շնորհիւ, երես պիտի դարձնէք քծնող մարդերէ, գայթակղեցնող շունչերէ, մասնաւորապէս պիտի հեռու վերջապէս, ու երբեք չպիտի համարիք զոհել ձեր սրտին մէջ կեցած ամէնէն թանկագին բանը։

Այնուհետեւ, սիրելի բարեկամ, սէրը պիտի ըլլայ ընտանեկան կեանքին հրաշալիքներուն մտնալու աղբիւրը, եւ լաւ ըլլալուն համար երկար ժամանակ լաւ ըլլալիք ասպարէզի մը ընթացքին մէջ, ձեր կնոջ պիտի տամէք այնչափ մեծարանք ու յարգանք՝ որչափ խանդաղատանք ու գուրգուրանք։ Եթէ կը համարձակիմ ըսել, խստապահանջօրէն պիտի սիրէք զայն։

Խստապահանջութիւնը՝ որուն կ'ակնարկեմ, սիրելիդ իմ Պօղոս, պիտի գործադրուի վարքի մէջ, փոխադարձ պարտականութիւններու կատարումին մէջ, ո՛չ թէ ողջոյնական պայմանադրութիւններու մէջ։ Ամուսնութիւնով, այսինքն՝ ամենատեւ կապով միացած երկու անձեր կրնան, նոյն իսկ պարտին զուգել զիրար ու՝ բառ իմ՝ հարկ եղած յարգանքի բնաւ ապացոյց տուած չեն ըլլար իրարու, երբոր փոխանակեն պարոն կամ տիկին բառերը. սա այնպիսի խակամտութիւն մը կամ պռեխատակութիւն մըն է՝ զոր ծիծաղաշարժ կենցաղավարող մարդիկ պարտին վտարել։ Որովհետեւ կրնաք պարզապէս ըսել, կինս (ոչ թէ չանանները պէս տիկինս), առանց որ եւ պատշաճութեան դէմ գործելու, ինչո՛ւ համար պէտք է եղեր որ ըսէք Տիկին Պօղոս, ինչպէս պարտաւոր են ըսել բոլոր անոնք՝ որ անոր այրը չեն, Ձեր կինն ալ, որպէս զի բնականութենէ չշեղի ու անհեթեթ գերծ մնայ, ձեր վրայ բարեկամներու հետ խօսած ատեն՝ պիտի ըսէ Պօղոս, իսկ օտարներու հետ խօսած ատեն՝ ամուսինս։ Գալով այն փորձութեան՝ զոր ձեր կինը, ֆրանսական սովորութեան մը դուցէ հետեւելով, կրնայ ունենալ զձեզ կոչելու mon loulou կամ mon coco, առաջին անգամէն իսկ խոտել պիտի արգիլէք այդ եւ այդպիսի տափակ բառերու գործածումը, ինչ որ խակամիտներու կը վայլէ, ոչ դուք անոր loulouն կամ cocoն պիտի ըլլաք, ո՛չ ալ նա ձեր bicheը կամ pouleը։

Վերջապէս, սիրելի բարեկամ, ինչ որ պիտի լրացնէ, պիտի կազդուրէ ձեր գոյութիւնը, աշխատանքն է այն։

Աշխատիլ, կը նշանակէ ապրիլ ներկային ու ապագային մէջ։ Մեր ընելիք բաներէն ոչ մէկը պիտի կորսուի, ամէն ջանք, ինչպէս ամէն հիւլէ, ունի իր մասնայատուկ արդիւնքը։ Աշխատանքն այնպիսի նուիրական օրէնք մը է՝ որուն կը հնազանդի մեղմէ խուսափողը, ո՛չ միեւնոյն եղանակով, բայց անոր անհրաժեշտութեան ու անոր անկիճելի բարիքներուն զգացումով։ Աշխատանքն ապրուստի միջոց մըն է, մանաւանդ դաստիարակութեան միջոց մը. իր ետեւը կը թողու այնպիսի գոհունակութիւն մը, այնպիսի լրջմտութիւն, այնպիսի անխռովութիւն մը՝ զորս հաճոյքներն անկարող են հայթայթել. եթէ մտնէն զիտեցի լսիրչներն ու ցոփակեացները, ուշադրութենէս չվրիպեցուցի նաեւ աշխատասէրները, ամենահամեստ սարակները (կիւռուէլիքներ), ու հաստատեցի անոնց ներքին գոհունակութիւնները, որոնք ուրախացուցին սիրտս։

Մարդուս իմացական կեանքը երկու մասի կը բաժնուի. ամենօրեայ հացի կեանք ու գրքերու կեանք. առաջինը կը նշանակէ պաշտօնը կամ արհեստը, իսկ երկրորդը՝ ուսումը։

(Շարունակելի)

(*) Ֆրանսուա Կիզօ, Ֆրանսայի պետական հռչակաւոր մարդ եւ պատմագիր, Նիմ ծնած, (1787–1874)։ Մեծ դեր մը կատարեց Լուի-Ֆիլիփի մէջ. մեկուսի կեանք մը վարեց, ու, գրականութեան նուիրելով ինքզինքը երկասիրեց Անգլիոյ Յեղափոխման Պատմութիւն, Եւրոպայի ու Ֆրանսայի մէջ Քաղաքակրթութեան պատմութիւն, եւայլն։ Իր կինը (Բօլին տը Մէօլան) թողած է բարոյալէպներ ու մանկավարժական գրուածներ (1773–1827)։